

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

*Η αλήθεια είναι μητέρα της Αρετής και θυγατέρα
του Χρόνου.*

(Ελληνική Μυθολογία)

ΕΤΟΣ 46ον

ΤΕΥΧΟΣ 245

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2001

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Σελ.

Το κήρυγμα της αγάπης	129
Η διορατικότητα του Διονύσιου Σολωμού	130
Γεωργίου Σιβρή: Λέων Τολστόι, Ένας γνήσιος θεόσοφος	131
Φρειδερίκου Σίλλερ: Ο θρίαμβος της αγάπης. Ποίημα	135
Ερρίκος Ντυνάν. Ο συγγραφέας και φιλόανθρωπος	136
Λαϊκή Σοφία. Από τις ωραιότερες λαϊκές παροιμίες.	139
Όμραμ Αϊβανχόφ: Πνευματικές υποθήκες	141
Α. Αηδονόπουλου: Το πνεύμα της αγάπης	144
Ραμπιτσανάθ Ταγκόρ: Παράκληση.	148
Νίκου Καρβούνη: Ο όρθρος της αύριον	149
Ανδρέα Κάλβου: Ελευθερία και δουλεία	155
Αντιγόνη και Ισμήνη. Πίνακας	156
Λόγοι Σοφοί	157
Η χρωματοθεραπεία	159
Λορέντσο Στεσέττι: Στο αγέρι απ'τα χωράφια	164
Δημήτριου Ιωαννίδη: Η ελληνική παράδοση	165
Μερόπη Οικονόμου: Ήλιε ειρηνιστή. Ποίημα	169
Αργύρη Εφταλιώτη: Η ευτυχία	170
Η ώρα του φαγητού	171
Διδασχές του Γέροντα Πορφύριου	175
Χαράλαμπος Μπάρακλι: Η ευτυχία	176
Το τέλος της ζωής του Ερρίκου Χάινε	180
Μηνά Μπανιώτη: Το τραγούδι του Ήλιου	181
Οι καλοί και οι κακοί λογισμοί	183
Η δουλειά είναι προσευχή	186
Η ηρωϊσμός ενός μικρού	188
Αθηνάς Ταρσούλη: Η ώρα της ανατολής	189
Αβρότητα	189
Πρόγραμμα ομιλών της Θ.Ε. Οκτωβρίου-Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου	190
Μεταξύ μας	192

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Τηλ. 362.0702 - 361.0961

e-mail: theosophicalgr@hotmail-com

Διανέμεται δωρεάν εις τα μέλη

Ιδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι

Διευθυντής: Γεώργιος Σιβρής

Επιμέλεια ύλης: Χαράλαμπος Μπάρακλης

Έτος 46ον, Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2001, Τεύχος 245

Το κήρυγμα της αγάπης

Στις 31 Μαΐου 1981 ο “Σύνδεσμος Ελλήνων Λογοτεχνών” γιόρτασε τα φιλολογικά πενήντάχρονα του **Δημοσθένη Βουτυρά** (1879-1958) με σειρά σύντομων ομιλιών, που ανέλυσαν και τοποθέτησαν το έργο του στην πεζογραφία μας. Ο Δημήτρης Σιατόπουλος διάβασε τις απαντήσεις που έδωσε ο συγγραφέας σε διάφορα ερωτήματα.

Σταχυολογούμε ένα:

Ερώτηση: Ποιό είναι το κοινωνικό και ηθικό δίδαγμα και νόημα του έργου σας;

Απάντηση: Το κήρυγμα της αγάπης. Το παν είναι ο άνθρωπισμός και η αγάπη. Αγάπη και στα ζώα και στα “άγρια” καθώς τα λένε γιατί δεν υποτάσσονται...

(“Νέα Εστία”, τόμος ΜΘ, 1951, σελ. 780)

Η διορατικότητα του Διονύσιου Σολωμού

Από το περιοδικό “Παναθήναια”, 15 Σεπτεμβρίου 1903, σελ.718

“Τη 21 Αυγούστου του έτους 1850, ενώ ο Σολωμός ήτο εύθυμος, αίφνης κατελήφθη υπό λύπης και είπεν ότι η ανεψιά του απέθανε. Μετά τινας ημέρας έλαβεν επιστολήν, η οποία του ανήγγελλε πράγματι ότι κατά την ώραν εκείνην είχε αποθάνει η ανεψιά του. Τούτο μας διηγήθη ο αδελφός του ποιητού Δημήτριος”.

(Από την εφημερίδα “Εστία”, 25 Ιουλίου 1981

Ο Γεώργιος Μαρτινέλης, Κερκυραίος ποιητής και λόγιος, έγραφε σε μία εφημερίδα τού Αυγούστου του 1891:

“Μια εποχή ο Σολωμός, ο εθνικός μας ποιητής, επήγαινε στου Μαντζάρου το σπίτι (*του μεγάλου μουσουργού*) κάθε βράδυ κι έμενε εκεί έως τα μεσάνυχτα. Μια βραδυά, καθώς κατέβαινε τη σκάλα για να φύγει κι η σιόρα Μαριάννα (*η κυρία Μαντζάρου*) εκρατούσε στο πανωσκάλι τη λάμπα για να του φέξει, μονομιάς ο Σολωμός βάζει τις φωνές, πέφτει ανάσκελα δύο-τρία σκαλιά, κάθεται στο τελευταίο σαν αποσβωλομένος και κτυπώντας σε λίγο δυνατά με την παλάμη του το μέτωπό του, φωνάζει Ιταλικά:

-Ωιμέ! Πέθανε ο Βούλτσος !(...)

Την άλλη ημέρα, όταν έφθασε στην Κέρκυρα το ατμόπλοιο της γραμμής από τη Ζάκυνθο μαθεύτηκε ότι την προηγούμενη νύχτα ακριβώς κατά την ώρα που το είχε οραματισθεί ο Σολωμός ο Βούλτσος (*ένα των μελών μεγάλης οικογένειας της νήσου*) απέθανε.

Χαρές και λύπες
Το μέλλον μας κρύβει.
Σε κάθε μας βήμα λύπη χαρά·
Ατάραχοι όμως εμείς τραβάμε·
Ήρεμοι πάντα, τραβάμε μπροστά.

Ιωάννη Βόλφγκαγκ Γκαίτε

ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΪ

ΕΝΑΣ ΓΝΗΣΙΟΣ ΘΕΟΣΟΦΟΣ

Του Γεωργίου Σιβρηΐ

Η παγκόσμια ιστορία του πολιτισμού περιλαμβάνει πολλά ονόματα μεγάλων επωνύμων ποιητών, συγγραφέων, πολιτικών και άλλους, οι οποίοι σε κάποια στιγμή της ζωής τους αρνήθηκαν τον ιδιωτισμό και την εγκοσμιότητα και εστράφησαν προς την φιλοσοφία και την πνευματικότητα. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγεται και ο μεγάλος Ρώσος συγγραφέας Λέων Τολστόι, ο οποίος με την πνευματική δραστηριότητά του διαδραμάτισε ένα σπουδαίο και αποφασιστικό ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης της χώρας του κατά την εποχή του.

Ο Τολστόι δεν υπήρξε μόνον ένας μεγάλος συγγραφέας, αλλά κι ένας βαθιά θρησκευόμενος άνθρωπος. Η φιλοσοφική φύσις του ήταν έκδηλη σ' όλα τα μυθιστορήματά του. Το θρησκευτικό του όμως συναίσθημα εκδηλώθηκε πολύ πιο έντονα και καθαρά όταν συνεπλήρωσε το 50ο έτος της ηλικίας του. Η φιλοσοφική αυτή διάθεσίς του έκανε την εμφάνισή της σε μια κρίσιμη στιγμή της ζωής του, όταν τα πάντα γύρω του κατέρρεαν και τίποτε πλέον δεν τον γέμιζε και δεν τον ικανοποιούσε. Και η αποφασιστική αυτή αλλαγή έγινε μέσα του, όταν είχε φθάσει στο κολοφώνα της δόξης του· είχε ήδη επιτύχει μία παγκόσμια αναγνώριση, ένα επίπεδο αξιοζήλευτο που πολύ ολίγοι συγγραφείς είχαν αξιωθεί να κατακτήσουν. Έτσι στις αρχές του 1880 εξέπληξε τους πάντες, όταν αποφάσισε ν' απαρνηθεί τις ματαιότητες της λογοτεχνικής επιτυχίας και να εκφρασθεί σχεδόν περιφρονητικά για τα πασίγνωστα έργα του.

Τα προσωπικά του στοιχεία και τα άτομα που είχαν μαζί του κάποια πνευματική συγγένεια, πιστοποιούν την ειλικρίνεια της αποστροφής και της λύπης του για τον ασυνείδητο τρόπο με τον οποίο η ελίτ των πλουσίων εκτιμούσαν τη ζωή. Το δικό του προτιμώμενο ιδεώδες ήταν η επιδίωξις μιας ζωής που βασιζέται στις ηθικές αξίες, σ' ένα φυσικό περιβάλλον, ελπίζοντας να πείσει με το

παραδειγμά του. Η θρησκευτική αντίληψίς του, εστηριζέτο στη δέσμευση στη ζωή μάλλον παρά στην απομάκρυνση από αυτήν, κατά το πρότυπο των ερημιτών. Αποποιούμενος τον κληρονομικό τίτλο του Κόμη έγινε απλώς: Λέων Νικολάγιεβιτς Τολστόι.

Στάθηκε στο πλευρό των καταπιεσμένων και προασπίσθηκε τους καταδιωκόμενους για τις ιδέες τους, δια της πιστικής αμφισβήτησης ολοκλήρου της κοινωνικής, θρησκευτικής και πολιτικής δομής επί της οποίας εστηριζέτο η ζωή των ευπόρων. Η επίδρασίς του ήταν τρομακτική, τόσο στη πατρίδα του, όσο και στο εξωτερικό. Οι εξουσίες, τόσο της εκκλησίας όσο και της πολιτείας, ενοχλούντο και ανησυχούσαν όλο και περισσότερο από την επίδοσή του, κι' από τη κυκλοφορία των συγγραμμάτων του, των οποίων η κατοχή εθεωρείτο παράνομη κι ετιμωρείτο. Η κυβέρνηση όμως δεν τόλμησε να φυλακίσει τον ίδιο και τηρούσε μία στάση ηπίας παρενόχλησης. Ωστόσο το 1901, η εκκλησία δια της Ιεράς Συνόδου προχώρησε στον αφορισμό του, πλην όμως η ενέργειά της αυτή έπεσε στο κενό. Η δεσπόζουσα επιρροή που ασκούσε ο Τολστόι σ'ένα μεγάλο τμήμα του ρωσικού λαού αυξήθηκε και χωρίς υπερβολή, υπήρχαν την εποχή εκείνη στη Ρωσία δύο δυνάμεις, ο Νικόλαος ο 2ος και ο Λέων Τολστόι, ο οποίος διεξήγαγε δημόσιο πόλεμο εναντίον ολοκλήρου της πολιτικής και θρησκευτικής τάξεως. Γι'αυτό και η κυβέρνηση προσπάθησε μέσω της εκκλησίας να τον φιμώσει.

Όπως όλα τα φιλοσοφημένα πνεύματα, έτσι και ο Τολστόι ήταν υπεράνω της πολιτικής, και δεν ανεμίχθη ποτέ εις αυτήν. Παρ'όλα αυτά όμως απεδείχθη ασυνήθιστα ακριβής σε πολλές απ'τις προβλέψεις και τις εκτιμήσεις του. Πίστευε, επί παραδείγματι, στην ελάττωση του κράτους· δεν εννοούσε όμως να πραγματοποιηθεί αυτή δια της μαρξιστικής φιλοσοφίας. Και τούτο διότι γνώριζε πολύ καλά ότι μια βίαιη επαναστατική αλλαγή θα οδηγούσε απλώς σε μια μεταλλαγή στη μορφή της τυραννίας, και ότι η εκμετάλλευση, η κτηνωδία και αδικία που θα διεπράττοντο εν'ονόματι κάποιας ιδεολογίας δεν θα διέφερε κατ'ουδένα τρόπον από τα εγκλήματα των Τσάρων και των καπιταλιστών.

Μεταξύ των γονίμων ηθικών θρησκευτικών και διδακτικών έργων που έγραψε από το 1880 μέχρι το θάνατό του, το 1910, τα 4 αξιολογότερα είναι αντιπροσωπευτικά αυτού που ο Τολστόι κατέληγε ν'αναγνωρίζει ως το συνολικό νόημα και σκοπό της ζωής. Τα έργα αυτά είναι: 1. Μία εξομολόγηση που αποτελεί και πράξη

μετανοίας. 2. Θρησκεία και ηθική. 3. Τί είναι θρησκεία και εις τι συνίσταται η ουσία της, και 4. Ο Νόμος της Αγάπης και ο Νόμος της βίας. Και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η πρακτική λύσις στο γρίφο της ζωής βρίσκεται στη διδασκαλία του Χριστού, απογυμνωμένη από κάθε είδος δογματισμού.

Στα έργα του αυτά διακηρύττει επίσης τα εξής:

- Το θρησκευτικό αίσθημα είναι συμφυές στη φύση του λογικού ανθρώπου.

- Οι θρησκείες διαφέρουν ως προς την εξωτερική μορφή τους, αλλά είναι όλες ίδιες στην εσωτερική πλευρά τους και στις βασικές αρχές τους. Υπάρχει ένας Θεός που είναι η προέλευση των πάντων, κι ότι ένα στοιχείο της θείας αυτής προέλευσης υπάρχει στο κάθε άτομο.

Το δόγμα της Αγάπης και της Παγκοσμίου αδελφότητας έγινε ο ακρογωνιαίος λίθος της θρησκευτικής ιδεολογίας του, ακριβώς όπως ήταν και του Χριστού, και υποστήριζε με δύναμη και θέρμη την ιδέα της μη βίας, αντιτιθέμενος σε κάθε αλλαγή που επιτυγχάνεται με βίαια μέσα.

Πίστευε στην ιδέα της ακημοσύνης και της αταξικής κοινωνίας όχι όμως ιδεολογικά, υλιστικά και συγκρουσιακά, αλλά πνευματικά, με την έννοια της μη προσκολλησεως στα εφήμερα δημιουργήματα του κόσμου καθ'ότι το πνεύμα είναι φύση ακτήμον και αταξικό και η επικράτησίς του επί της ύλης, που είναι και το επιδιωκόμενο, δημιουργεί μια κοινωνία ελεύθερη από προσωπικές κατακτήσεις και διακρίσεις, χωρίς περιοριστικούς φραγμούς και διαχωριστικά σύνορα, χωρίς εθνικιστικούς φανατισμούς. Οραματιζόταν και αυτός, όπως ο Πλάτων, μια ιδανική Πολιτεία που δεν θα είναι θεμελιωμένη στο φρόνημα της σαρκός, σαν μια αταξική παγκόσμια κοινότητα, ελευθέρων ανθρώπων, στην οποία θα ίσχυε ο θεσμός της ακημοσύνης, χωρίς διάκριση τάξεως, φύλου, φυλής, χρώματος, κλπ.

Βλέπουμε λοιπόν πόσο οι ιδέες αυτές του Τολστόι ευθυγραμμίζονται πλήρως με τις θεμελιώδεις αρχές και τους σκοπούς της θεοσοφικής διδασκαλίας.

Η πιο ισχυρή επιρροή του Τολστόι ήταν στην Ινδία. Αυτός και ο Γκάντι είχαν αρχίσει μια αλληλογραφία στις αρχές τους 20ου αιώνα, με το Γκάντι να χαρακτηρίζει τον ευαυτό του ως τον “ταπεινό οπαδό” του Τολστόι. Πολλά από τα πιστεύω τους έχουν συγγένεια. Το δόγμα της μη βίας επί παραδείγματι, και η πεποίθησις

ότι η βασιλεία του Θεού υπάρχει εντός του ανθρώπου κ.α.

Το όραμα του Τολστόι όμως, όπως και του Γκάντι, για μια κοινωνία στην οποία θα κυριαρχεί ο νόμος της Αγάπης και του ανθρωπίνου είδους, απεδείχθη, όπως και στη περίπτωση του Γκάντι και άλλων οραματιστών, ουτοπικό. Η δεσπόζουσα επιρροή που εξασκούσε ο Τολστόι σ'ένα μεγάλο τμήμα του ρωσικού λαού, περιορίστηκε σημαντικά μετά τα αιματηρά γεγονότα του 1905. Το ξέσπασμα της βίας την περίοδο εκείνη, επεσκίασε το λόγο του, καθότι πολλοί “Τολστοϊσται” εγκατέλειψαν την ιδέα της αντίστασης, της ξιφολόγχης και των σφαιρών με παθητική ειρηνική αντίσταση και προσεχώρησαν στις τάξεις των επαναστατών. Ο ειρηνιστής Τολστόι προσπεράστηκε από ένα κύμα της ιστορίας, η οποία, ως συνήθως, επαναλαμβάνεται.

Φυτρωμένα τα κυκλάμινα ανάμεσα στ'αγκάθια και τις αφάνες. Φυτρωμένα χωριστά. Τα κυκλάμινα-κυκλάμινα και τ'αγκάθια-αγκάθια.

Οι άνθρωποι φυτρωμένοι χωριστά. Όμορφοι κι'άσχημοι. Καλλίφωνοι, καλλιτέχνες, ευγενικοί και κακόφωνοι, απειρόκαλοι, αγροίκοι. Ο καθένας στη θέση του.

Είδατε ποτέ αγκάθι ν'αλλάξει και να γίνει κυκλάμινο, επειδή φύτρωσε κοντά του ένα κυκλάμινο;

Πότης Ψαλτήρας (“Νέα Εστία”, 15/9/1939)

Ο θρίαμβος της αγάπης

Του Φρειδερίκου Σίλλερ (1759-1805)

Με την αγάπην οι θεοί
ειν'τρισευτυχισμένοι,
με την αγάπη ως τους θεούς
κι' οι άνθρωποι 'νε φτασμένοι.
Τον ουρανό πιο θεϊκό
η αγάπη τότε κάνει,
μα και τη γη μας τ'ουρανού
βασιλείο τήνε φτιάνει!

[.....]

*Μετάφραση Δημ. Λάμπου
("Νέα Εστία", τόμος ΙΔ, Χριστούγεννα 1933, σελ.53)*

Ψυχή μου, μη δειλιάζης!
Συ, που σε μια στιγμή
το Σύμπαν αγκαλιάζεις
και τολμηρή στο θείο
βαθαίνεις μεγαλείο,
δεν πλάσθηκες θνητή!

Αριστομένης Προβελέγγιος

ΕΡΡΙΚΟΣ ΝΤΥΝΑΝ

***Ο συγγραφέας και φιλόανθρωπος που ενέπνευσε
την ιδέα της ίδρυσης, της μεγάλης ανθρωπιστικής
οργάνωσης του Ερυθρού Σταυρού.***

Του ΖΥΛ ΡΟΜΠΕΡ (Περιοδ. "Ο Ήλιος", 19/8/1939)

Συμπληρούται εβδομηκονταπενταετία από της ημέρας καθ'ήν οι αντιπρόσωποι 16 κρατών συνεκεντρώθησαν εις την Γενεύην της Ελβετίας και υπέγραψαν μία συμφωνίαν άνευ προηγουμένου εις τα χρονικά της Ιστορίας. Ανέλαβαν αμοιβαίως την υποχρέωσιν όπως, εν περιπτώσει πολέμου, περισυλλέγουν και περιθάλπουν τους τραυματίες του εχθρού. Απεφάσισαν επίσης να μη ενεργούν επιθέσεις εναντίον νοσοκομείων, νοσοκομειακών εγκαταστάσεων και οχημάτων προστατευομένων από το σήμα του Ερυθρού Σταυρού. Ούτω, εδημιουργήθη το πρώτον, η μεγάλη διεθνής ανθρωπιστική οργάνωσις εις την οποίαν μετέχουν σήμερον 62 κράτη, δηλαδή όλαι αι πολιτισμέναι χώραι της Γης.

Η τεραστία αυτή οργάνωσις αριθμούσα σήμερον καθ'όλον τον κόσμον περί τα 40 εκατομμύρια μελών προσέφερε κατά την διάρκειαν της εβδομηκονταπενταετούς ζωής της τεραστίας υπηρεσίας εις την καθ'οιονδήποτε τρόπον πάσχουσα ανθρωπότητα και ιδίως εις τους μαχομένους. Τα πρώτα κράτη τα οποία εξεπροσωπήθησαν εις την σύμβασιν της Γενεύης είναι τα κατωτέρω:

Βέλγιον, Δανία, Ισπανία, Ηνωμένοι Πολιτεiai της Βορείου Αμερικής, Γαλλία, Μεγάλη Βρεττανία, Ολλανδία, Ιταλία, Πορτογαλία, Σουηδία, Ελβετία και τα γερμανικά κρατίδια τα οποία έζων τότε ως ανεξάρτητοι επικράτεια: Βάδη, Έσση, Πρωσσία, Σαξωνία, και Βυρτεμβέργη. Οι Ρώσοι αντιπρόσωποι έφθασαν όταν η συμφωνία είχε πλέον υπογραφή.

Ας ιδωμεν όμως πώς εγεννήθη η ιδέα του Ερυθρού Σταυρού και πώς ενεσαρκώθη αυτή. Την 24 Ιουνίου 1859 ένας Ελβετός ταξιιδιώτης ο Ε. Ντυνάν, (1828-1910) ευρέθη τυχαίως πλησίον του Σολφερίνο, όπου την ημέραν εκείνην είχε δοθή η μεγάλη ομώνυμος μάχη καθ'ήν οι Γάλλοι ενίκησαν τους Αυστριακούς. Εις τον Ντυνάν, ο οποίος ήτο Ελβετός από την Γενεύην, έκαμεν εκπληκτικήν εντύπωσιν το πρωτοφανές θέαμα προ του οποίου ευρέθη εις

το παρά το Σολφερίνο χωρίον Καστιλιόνε. Συνοδεΐται τραυματιών έφθαναν διαρκώς και οι ατυχείς μελλοθάνατοι εσωρεύοντο εις τας εκκλησίας χωρίς καμμίαν μέριμναν.

Τρεις Γάλλοι ιατροί, εις φαρμακοποιός και τινες γυναίκες του χωρίου τας οποίας ο Ντυνάν έπεισε κατόπιν πολλών πρακλήσεων να βοηθήσουν εις το έργον της αρωγής, ουδέν ηδύναντο να πράξουν προς ανακούφισιν τόσοσϋ πλήθους πασχόντων. Μετά τετράμηνον ο Ντυνάν εξωτερίκευε την φρικτήν του εντύπωσιν εις μίαν επιστολήν προς την Γαλλίδα φιλάνθρωπον κόμησσαν ντε Γκασπαρέν. “Σας γράφω, έλεγε, με τρεμάμενο χέρι και με τα μάτια γεμάτα δάκρυα”. Μετά τινας ημέρας η Γαλλίς φιλάνθρωπος απήντα, αγγέλλουσα ότι είχεν ήδη αποστείλει απόσπασμα της επιστολής του Ντυνάν εις την γαλλική “Ιλλουστρασιόν” και την ελβετικήν “Εφημερίδα της Γενεύης”. “Έδωσα, έλεγε, μόνον αποσπάσματα διότι το σύνολον το εύρισκα πολύ συνταρακτικόν δια να εμφανισθή προ του κοινού”.

Τα πρώτα δημοσιεύματα προεκάλεσαν ζωηράν εντύπωσιν εις την παγκόσμιον κοινήν γνώμην, ούτω δε ετέθησαν αι πρώται βάσεις της οργανώσεως. Σημειωτέον ότι και προ της μάχης του Σολφερίνο κατά τον Κριμαϊκόν Πόλεμον η Αγγλίς Νάχτινγκαλ ωργάνωσε σώμα νοσοκόμων, το οποίον έδρα επικουρικώς εκ παραλλήλου προς τας στοιχειώδεις τότε υγειονομικάς υπηρεσίας του στρατού.

Αλλ’ας επανέλθωμεν εις τον Ντυνάν, ο οποίος αφ’ότου είδε την φρίκην του πολέμου κατέστησε πλέον σκοπόν της ζωής του την ανακούφισιν των αλληλοσφαζομένων ανθρώπων και τον εξανθρωπισμόν των μαχών. Ούτος το 1862 εδημοσίευε το πολύκροτον σύγγραμμά του “Μία ανάμνησις από το Σολφερίνο”, εν τω οποίω, περιγράφων τα φρικιαστικά δεινοπαθήματα των τραυματιών και ασθενών της μάχης, υπέδειξε με μεγάλην πειστικότητα την επιτακτικήν ανάγκην της ιδρύσεως ιδιωτικών οργανώσεων επικουρικών και υγειονομικής υπηρεσίας. Τας ιδέας του Ντυνάν ησπάσθη πρώτη η εν Γενεύη “Εταιρία του Δημοσίου καλού”, προεδρευομένη υπό του Μουλιέ, η οποία και έθεσε τας βάσεις της συγκλήσεως του συνεδρίου. Η ιδέα της ιδρύσεως του Ερυθρού Σταυρού υπάρχει εις την κατωτέρω περικοπήν του βιβλίου του Ντυνάν: “εφ’όσον, λέγει ούτος, οι πόλεμοι δεν δύνανται πάντοτε να αποτραπούν, δεν θα έπρεπε να προσπαθήσωμεν να εύρωμεν τρόπον να μετριάσωμεν την φρίκην των;”

Η διάσκεψις της Γενεύης ώρισε το έμβλημα της οργανώσεως εκλέξασα κατά πρότασιν του Ελβετού στρατηγού Ντυφούρ την ελβετικήν σημαίαν με ανεστραμμένα τα χρώματα, ενώ δηλαδή η σημαία της ελβετικής ομοσπονδίας αποτελείται από λευκόν σταυρόν επί ερυθρού πεδίου, εις την οργάνωσιν του Ερυθρού Σταυρού ο σταυρός είναι ερυθρός και το πεδίον λευκόν. Η διάσκεψις ώρισε και μόνιμον διεθνή επιτροπήν της οργανώσεως αποτελεσθείσαν από την αντιπροσωπείαν της πόλεως της Γενεύης, δηλαδή από τον εισηγητήν της ιδέας Ερρίκον Ντυνάν τον πρόεδρο της “Εταιρίας του Δημοσίου καλού” Γουσταύον Μουλιέ, τον στρατηγόν Ντυφούρ και τους Θεόδωρον Μωνουάρ και Λουδοβίκον Άππια.

Και ούτω μεν ιδρύθη η μεγαλυτέρα ανθρωπιστική οργάνωσις της ιστορίας, αξίζει όμως να ιδώμεν και ποία υπήρξεν η τύχη του αποστόλου της ιδέας αυτής Ερρίκου Ντυνάν. Ούτως αφού έφθειρεν ολόκληρον την ζωήν του, αγωνιζόμενος υπέρ της διαδόσεως των αρχών του Ερυθρού Σταυρού και αφού είδε το έργον του να αποκτά παγκόσμιον χαρακτήρα, απέθανε το 1910 εν μεγίστη πενία. Τούτο συμβαίνει συνήθως με όλους τους αληθείς ιδεολόγους, οι οποίοι ποτέ δεν επιδιώκουν να επωφεληθούν από το έργον των. Εφέτος, επί τη εβδομηκονταπενταετηρίδι της ιδρύσεως της Διεθνούς Οργανώσεως του Ερυθρού Σταυρού, διάφορα κράτη εξέδωκαν αναμνηστικά γραμματόσημα. Εν εξ αυτών, της Βελγικής σειράς, εικονίζει τον Ντυνάν. Μεταθανάτιος αναγνώρισις του έργου ανδρός όστις ευηργέτησε την ανθρωπότητα.

*Τον διάβα μου σημάδι τη σοφία
τον πόνο μου ξοπίσω μου θα σπείρω.
Κι'άλλη δε θα ζητήσω πια ευτυχία
παρά σιωπή ν'απλώνεται τριγύρω
όπου μπορεί να βρη η ψυχή ησυχία.*

Ηλίας Βουτιεριδής (1874-1941, “Νέα Εστία”, 1951,
σελ. 1504, από το ποίημα του “δώδεκα Ροντώ”)

Λαϊκή Σοφία

Από τις ωραιότερες λαϊκές παροιμίες

Η αργία είναι η σκουριά της ψυχής.

*

Αργό μυαλό, εργαστήρι του διαβόλου.

*

Η τεμπελιά είναι ο τάφος των ζωντανών.

*

Όσο μικρός ο άνθρωπος, τόσο μεγάλα πάθη.

(Κρητική μαντινάδα)

*

Σα διψά ο εχθρός σου, πότιζέ τον.

“Εάν πεινά ο εχθρός σου ψώμιζε αυτόν, εάν διψά πότιζε αυτόν”.

Παροιμία Σολομώντος, ΚΕ, 21

*

Τώρα υφαίνεις το χαλί κι αύριο θα πατήσεις.

*

Αν το κοράκι ακολουθείς, σε ψοφίμι θα φθάσεις.

*

Δοκίμαζε μ'όποιον μιλεί, να δείς αν έχει γνώση,
και λέγε του τόσα όσα μπορεί, το πνεύμα του να νιώσει.

*

Η θέληση αξίζει περισσότερο απ'το χρυσάφι.

*

Δεν ζεί κανείς απ'ότι τρώει, αλλ'απ'ότι χωνεύει.

*

Ο άνθρωπος δεν έχει μεγαλύτερο εχθρό απ'την κοιλιά του.

“Η φοβερή κοιλιά, η καταστρεπτική, πολλά κακά προξενεί στους ανθρώπους”

Ομήρου (Οδύσσεια, Ρ, 473-474)

*

Αν κάνεις κανενού καλό, να μη του το θυμίζεις,
γιατί θ'αδειάσεις μονομιάς τη στάμνα που γεμίζεις.

(Να μην το λέμε πουθενά)

Η αγάπη γεννά αγάπη.

*

Η γη καλεί το σώμα μας κι ο ουρανός την ψυχή μας.

“γα μεν εις γαν, πνευμ’άνω” *Επίχαρμον (Πλουτάρχον, Ηθικά 110B)*

*

Μίλαγε να σε γνωρίσω.

*

Όπου σπέρνει η οργή, θερίζει η μετάνοια.

*

Το χέρι του φτωχού είναι το πουγγί του Θεού.

*

Η γυναίκα είναι η καρδιά του ανδρός.

*

Η δουλειά είναι ζωή.

*

Όσο βράζει το καζάνι διατηρείται η φιλία.

*

Ο τεμπέλης μοιάζει με ρολόι που του λείπουν και οι δυο δείκτες.

*

Η τεμπελιά είναι ο τάφος των ζωντανών.

*

Πες μου τι τρώς να σου πω ποιος είσαι.

*

Πες μου με ποιον πάς να σου πώ ποιος είσαι.

*

Η υπομονή κατορθώνει πιο πολλά από τη δύναμη.

*

Δικαιοσύνη είναι η αλήθεια στην πράξη.

*

Η χαρά είναι η γαλήνη.

*

Κακογινομένο χρήμα, κάρβουνο αναμμένο.

*

Μαζώνει πέτρες για το κεφάλι του.

(Γι’αυτόν που δεν ενεργεί ορθά)

ΟΜΡΑΑΜ ΑΪΒΑΝΧΩΦ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΗΚΕΣ

Όταν ο άνθρωπος φτάνει στον άλλο κόσμο, παρουσιάζεται με την ταινία της ζωής του μπροστά σε μια συνέλευση από πολύ εξελιγμένα πνεύματα, και εκεί πρέπει να παρευρεθεί στην προβολή αυτής της ταινίας. Αυτή η προβολή δεν γίνεται γι'αυτά τα πνεύματα, εκείνα δεν έχουν ανάγκη να πληροφορηθούν για τη ζωή αυτού του ανθρώπου, γιατί την ξέρουν ήδη, ξέρουν εκ των προτέρων το βαθμό της εξέλιξής του, τα σφάλματά του, τα αμαρτήματα και τις καλές του πράξεις. Ο ίδιος ο άνθρωπος είναι που δεν γνωρίζει τον εαυτό του (...) Και καθώς απατάται, του δείχνουν τι ακριβώς υπήρξε (...) Όλα, λοιπόν εγγράφονται.

(Ο άνθρωπος κύριος του πεπρωμένου του, σελ. 147-149)

Στις περισσότερες μυθολογίες, το βουνό παρουσιάζεται σαν κατοικία των θεών. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί σαν ένα σύμβολο, όμως είναι και μια πραγματικότητα: Οι ψηλές βουνοκορφές είναι σαν κεραίες χάρη στις οποίες η γη αγγίζει τον Ουρανό και γι'αυτό κατοικούνται από πολύ αγνές και πολύ ισχυρές οντότητες.

Όσο πιο πολύ ο άνθρωπος ανεβαίνει στα βουνά, τόσο περισσότερο συναντά τη σιωπή, και μέσα σ'αυτή τη σιωπή, ανακαλύπτει τη ρίζα των πραγμάτων, ενώνεται με την πρώτη Αιτία, μπαίνει μέσα στον ωκεανό του θεϊκού φωτός.

(Ο δρόμος της σιωπής, σελ. 75)

Όταν οι κακοποιές οντότητες θέλουν να σας βλάψουν, αρχίζουν με την προσπάθεια να σας παρασύρουν να κάνετε κάποιο λάθος, γιατί αυτό το λάθος που κάνετε τους δίνει το δικαίωμα να σας βασανίζουν.

Αν τους αντισταθείτε, αν δεν κάνετε λάθη, δεν έχουν καμία εξουσία να μπουν μέσα σας. Γι'αυτό ο διάβολος δεν έχει παρά τη

δύναμη που του δίνετε ανοίγοντας του μια πόρτα για να του αφήσετε να εισέλθει μέσα σας.

(*Η άγνωστη διδασκαλία του Χριστού, σελ. 187*)

Όλα τα όντα που δεν αναπτύσσουν μέσα τους τις δύο αρχές, την αρσενική και τη θηλυκή, δεν είναι αληθινά κατ'εικόνα του Θεού και δεν έχουν την πληρότητα. Ασφαλώς, δεν εννοώ ότι πρέπει να έχουν τις δύο αρχές στο φυσικό επίπεδο, αλλά στο πνευματικό: την αρχή της αγάπης {θηλυκή}, και την αρχή της σοφίας {αρσενική}, ενωμένες μέσα τους.

(*Τα μυστικά του βιβλίου της φύσης, σελ. 76*)

Το ψωμί και το κρασί, προϊόντα του σιταριού και του σταφυλιού, είναι σύμβολα των δυο αρχών, της αρσενικής και της θηλυκής, τις οποίες συναντάμε στις περισσότερες Μυήσεις (...) Ο Ιησούς ήθελε να πει: “ Αν τρώτε το σώμα μου- τη σοφία- και αν πίνετε το αίμα μου - την αγάπη - θα έχετε την αιώνια ζωή” .

(*Ουράνια Πολιτεία, σελ. 50*)

Η αληθινή δύναμη βρίσκεται μέσα στο πνεύμα, επειδή οι ιδιότητες του πνεύματος είναι ιδιαίτερα συνδεδεμένες με τη δύναμη. Η νόημοσύνη, η σοφία, η αγνότητα, σας δίνουν μεγάλες δυνάμεις. Το ίδιο και η αγάπη. Αν έχετε πολλή αγάπη, θα καταφέρετε να ξεπεράσετε τις αρνητικές σας καταστάσεις: τη λύπη, τη στενοχώρια, το θυμό, το μίσος... γιατί η αγάπη είναι ένας αλχημιστής που μεταμορφώνει τα πάντα (...) Όμως οι άνθρωποι παραμελούν την αγάπη, παραμελούν τη σοφία και πιστεύουν ότι τα χρήματα αρκούν για να τους ελευθερώσουν... Τα χρήματα θα τους υποδουλώσουν, επειδή θα τους δώσουν όλες τις δυνατότητες να θρέψουν την κατώτερή τους φύση, να ριχτούν μέσα στις ηδονές, να ικανοποιηθούν όλα τους τα καπρίτσια (...) Τα χρήματα θα τους ανοίξουν το δρόμο που οδηγεί κατ'ευθείαν στη κόλαση!

(*Η δύναμη της σκέψης, σελ. 144-145*)

Πρέπει να εργάζεστε, πρέπει να είστε απασχολημένοι. Δείτε ακόμα τι συμβαίνει μ' εκείνους που παίρνουν τη σύνταξή τους: γερνούν πολύ γρήγορα! Η σύνταξη είναι καλή, πρέπει όμως να την πάρει κανείς για να ξεκινήσει επί τέλους μια άλλη πνευματική εργασία. Τότε ο άνθρωπος ανανεώνεται, υποστηρίζεται και ξαναζωντανεύει.

(*Νίκη του πνεύματος: η ελευθερία, σελ. 104*)

Όταν ήμουν νέος στη Βουλγαρία, κατοικούσα κοντά στο Δάσκαλο Πέτερ Ντενώφ, ο οποίος συχνά με προσκαλούσε να τον επισκεφθώ στο σπίτι του.

Πάντα λοιπόν, όταν πήγαινα, εντυπωσιαζόμουν από ένα εκπληκτικό άρωμα που δεν έμοιαζε με κανένα άλλο, ένα άρωμα που δεν προερχόταν ούτε από λουλούδια, ούτε από φρούτα, ούτε από κανένα αντικείμενο που ήταν στο δωμάτιο. Ήταν ασφαλώς το άρωμα που ανέδιδε η ψυχή του και η καρδιά του.

Ήμουν τότε πολύ νέος και δεν μπορούσα ακόμα να το εξηγήσω έτσι, αλλά σε κάθε επίσκεψή μου αισθανόμουν την ίδια αυτή αίσθηση αγνότητας, αγιοσύνης, σαν ένα άρωμα, και αυτό ποτέ μου πια δεν το ξαναβρήκα πουθενά, γιατί, στην πραγματικότητα αυτό το άρωμα δεν υπάρχει στο φυσικό επίπεδο, και θα έπρεπε να ήταν η ψυχή μου που το αισθανόταν στο αστρικό επίπεδο (...)

Όταν καίτε λιβάνι, διώχνετε τα σκοτεινά πνεύματα και έλκετε τις ουράνιες οντότητες, κι αυτό είναι θαυμάσιο. Αυτό όμως δεν αρκεί, είναι από μέσα σας επίσης που πρέπει να μάθετε να ελευθερώνετε το άρωμα της αγνότητας, της αγιοσύνης.

(*Το βιβλίο της θεϊκής μαγείας, σελ. 115-116*)

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Περικοπαί παλαιού άρθρου του Α.Αηδονόπουλου

Κάποτε Ιουδαίος ιερεύς εισήλθεν εις Περσικόν ναόν και παρτήρησεν ότι προσήνυχοντο εις το πύρ.

- “Τί είναι αυτό, είπεν έκπληκτος προς τον Πέρσην ιερέα. Ώστε λατρεύετε το πύρ;”

- “Όχι, είπεν ο Πέρσης, δεν λατρεύομεν το πύρ. Αυτό αποτελεί δι’ημάς μόνον ένα έμβλημα, μίαν εκδήλωσιν του Ηλίου, της ζωογόνου θερμότητός του”.

- “Α! Ώστε λοιπόν λατρεύετε τον Ήλιον ως Θεόν, παρετήρησεν ο Ιουδαίος. Και δεν γνωρίζετε λοιπόν ότι ο Ήλιος δεν είναι παρά μόνον ένα από τα έργα του Μεγάλου Δημιουργού;”

- “Το γνωρίζομεν αυτό, είπεν ο Πέρσης, αλλά ο λαός θέλει ένα ζωντανόν σημάδι δια να συλλάβη την ιδέαν του Θεού και ο Ήλιος είναι η πλέον συμπαγής πηγή φωτός και συνάμα μία εικών του Αοράτου Όντος, το οποίον ευλογεί και συντηρεί όλα τα εγκόσμια”.

- “Και πώς ο λαός σας διακρίνει το προΐον από την πηγήν; Εσείς, βεβαίως, ικανοποιείτε τον εξωτερικόν οφθαλμόν, αλλά τυφλώνετε συνάμα και τον εσωτερικόν οφθαλμόν του λαού, διότι, ενόσω προορίζεται να λατρεύη την επίγειον φλόγα, του αφαιρείτε την δυνατότητα να ιδη το Θεϊόν Φώς (...)”

- “Όλα αυτά τα γνωρίζω και τα ασπάζομαι, απήντησεν ο Πέρσης, αλλά πώς να περιγράψωμεν το Υπέρτατον Ον;”.

- “Ημείς, λέγει ο Ιουδαίος, τον αποκαλούμεν Πανίσχυρον, Παντοκράτορα και Παντογνώστην. Ο Κύριος ο οποίος είναι, ήτο και θα είναι πάντοτε”.

- “ Η επίκλησίς σας είναι πράγματι μεγαλοπρεπής και γεμάτη έμπνευσιν, αλλά ταυτοχρόνως προκαλεί και τον φόβον, παρετήρησεν ο Πέρσης”.

Την στιγμή εκείνην τους επλησίασεν ένας Χριστιανός και είπεν απλά:

“Ημείς τον αποκαλούμεν ΠΑΤΕΡΑ”.

Τότε ο Ιουδαίος και ο Πέρσης αλληλοεκυττάχθησαν έκπληκτοι και

είπον με μίαν φωνήν:

- “Μά την Αλήθειαν ! Να ένας τίτλος εικόνας και πραγματικότητας. Νά μία λέξις της καρδιάς!!!”

Και οι τρεις ύψωσαν τα βλέμματα εις τον Ουρανόν με σεβασμόν και συγκίνησιν και επρόφεραν την λέξιν “ΙΑΤΕΡΑ” . Κατόπιν έδωσαν τα χέρια και απεκάλεσαν ο εις τον άλλον ΑΔΕΛΦΟΝ.
(...)

Ο Μύθος αυτός, μαζί με τα άλλα διδάγματα τα οποία περιέχει, μας υπενθυμίζει ζωηρά και το Μεγάλο Δράμα της Ανθρωπίνης Φυλής.

Και δεν είναι το δράμα αυτό ότι υπάρχουν άνθρωποι πτωχοί. Διότι όλοι μας, λίγο πολύ, έχομεν γνωρίσει τι θα πη φτώχεια.

Ούτε είναι το δράμα ότι υπάρχουν άνθρωποι κακοί. Διότι, ποιός μπορεί να ισχυρισθής ότι είναι τέλειος;

Ούτε και ότι οι άνθρωποι είναι αμόρφωτοι. Διότι ποιός μπορεί να υπερηφανευθή ότι είναι Σοφός;

Το τραγικό δράμα της Ανθρώπινης φυλής είναι άλλο.

Είναι το ότι οι Άνθρωποι είναι ξένοι μεταξύ των (...)

(Στη συνέχεια ο αρθρογράφος αναφέρεται στις γραφές μεγάλων θρησκειών του κόσμου, κατά πρόχειρο, όπως γράφει ερμηνεία των).

Ο Β ρ α χ μ α ν ι σ μ ό ς λέγει:

“Εις αυτό συμποσούται το καθήκον του πιστού:

Μην πράξης εις τους άλλους τίποτε το οποίον θα σου προεκάλει πόνον εάν εγένετο εις σε”.

Ο Μ ω α μ ε θ α ν ι σ μ ό ς λέγει:

“Ουδείς θεωρείται πιστός μέχρις ότου επιθυμήσει δια τον αδελφόν του αυτό που επιθυμεί δι’εαυτόν”.

Ο Κ ο μ φ ο υ κ ι α ν ι σ μ ό ς λέγει ερωτών και απαντών:

“Υπάρχει αρχή την οποίαν πρέπει να εφαρμόση ο πιστός εις την Ζωήν;”

“Βεβαίως υπάρχει και αυτή είναι η αρχή της αγάπης και της καλοσύνης. Μην πράττης εις τους άλλους ό,τι δεν θα ήθελες εκείνοι να κάμουν προς σε”.

Ο Ταοϊσμός λέγει:

“Να θεωρής τα κέρδη του γείτονός σου ως ιδικά σου κέρδη και τας απωλείας του ως ιδικάς σου απωλείας”.

Ο Βουδδισμός λέγει:

“Μην προκαλέσης πόνον εις άλλους κατά τρόπον που έκαμεν εσέ να πονής”.

Ο Ζωροαστρισμός παραγγέλει:

“Εκείνη μόνο η φύσις είναι καλή, η οποία σε εμποδίζει να κάμης εις τους άλλους ό,τι δεν είναι καλόν δι'εσέ”.

Ο Ιουδαϊσμός λέγει:

“Ο συμισείς, ετέρω μη ποιήσης. Αυτός είναι ο νόμος, τα άλλα είναι σχολία του”.

Ο Χριστιανισμός λέγει:

“Αγάπα τον πλησίον σου ως εαυτόν. Αυτό είναι οι Νόμοι και οι Προφήται”.

Το πνεύμα της Αγάπης, το προνόμιον αυτό της ανθρωπίνης συναισθηματικότητας (...). Ας σκεφθώμεν μόνον ότι τούτο ενεφανίσθη εις την χαραυγήν της ανθρώπινης ζωής κατά την οποίαν ο άνθρωπος κατ'ουδέν διέφερεν από τα πανάγρια ζώα, διότι αρχικά έζη υποβλέπων τους πάντας και τα πάντα ή ως εχθρούς ετοιμούς να τον κατασπαράξουν ή ως λείαν έτοιμον να κατασπαραχθή υπ'αυτού.

Τί εμεσολάβησεν ώστε ν'αποκτήση το φίλτρον προς την γυναίκα, τα τέκνα, τους γονείς και τον πλησίον;

Τι τον ώθησεν από κατάμονος που έζη να συμπήξη την οικογένειαν, Κράτη και Ομοσπονδίας; (...)

Πρέπει να έχωμεν υπ'όψιν ότι αι συγκρούσεις, αι διαμάχαι και οι φρικτοί πόλεμοι, έχουν ως επακόλουθον αργά ή γρήγορα την συνδιαλλαγήν, την συμφιλίωσιν και την ειρηνικήν συμβίωσιν νικητών και ηττημένων, αναλόγως της ταχύτητος με την οποίαν εξαπλούται ο βλαστός του δένδρου της αγάπης των ανθρώπων προς αλλήλους (...)

Πρέπει να αναλογισθώμεν πώς το παράγγελμα της αγάπης του πλησίον, το οποίον ευρίσκεται εις τας Γραφάς των μεγαλυτέρων θρησκειών του Κόσμου, αι οποίαι συμπεριλαμβάνουν τα 9/10 των κατοίκων της Υψηλίου, πώς ερωτώ, ευρέθη εκεί; (...) Ευρέθη εκεί διότι είναι αυτή **θείον πρόσταγμα**. Είναι επιθυμία η οποία εκπορεύεται από βαθυτάτην πηγήν, πολύ πέραν των ορίων της γήϊνης ανθρωπότητας.

Παντού υπάρχει το καλό,
στην ικανοποίηση και την αταραξία των ζώων,
στον ετήσιο γυρισμό των εποχών,
στην ευθυμία της νιότης,
στην αντρίκια δύναμη και την ορμή,
στο μεγαλείο και την εξαισία τελειότητα των γερατειών,
και στου θανάτου το υπέροχο αντίκρυσμα.

WALT WITMAN (Μετάφρ. Δημ. Σταύρου
“Ν.Εστία” 1954, σελ. 105)

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Του διάσημου Ινδού ποιητή Ραμπιτσανάθ Ταγκόρ (1861-1941)

Αυτή είναι η παράκλησή μου σε Σένα, ω Κύριέ μου:

Χτύπα τη ρίζα της ανέχειας στην καρδιά μου.

Δος μου τη δύναμη να σηκώνω ελαφρά τις χαρές και τις λύπες μου.

Δος μου τη δύναμη να κάνω την αγάπη μου γόνιμη σε δούλεψη.

Δός μου τη δύναμη ποτέ να μην απαρνιέμαι το φτωχό ή να γονατίζω μπρος σε μιαν αγέρωχη δύναμη.

Δος μου τη δύναμη να σηκώνω το νου μου ψηλά απάνω από τις καθημερινές μικρολογίες.

Και dos μου τη δύναμη να παραδίνω τη δύναμή μου στη θέλησή Σου με αγάπη.

(“Λυρικά αφιερώματα” εκδ. Ελευθερονδάκη, Αθήνα 1921, Σελ. 33).

Ο κοινός άνθρωπος πεθαίνει για το κέρδος,
ο φιλόδοξος για τη δημοσιότητα,
ο κυβερνήτης για τις τιμές,
ενώ ο σοφός για την αγάπη προς τον κόσμο,
γι' αυτήν πεθαίνει μόνο.

*Τσουάνγκ-Τσε (369-286 π.Χ, “Σοφά κινέζικα λόγια”,
Κ. Πολυμέρη, Λάρισα 1962, σ.22)*

Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΔΟΥΛΩΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΙΑΝ ΤΗΣ ΥΛΗΣ

Ο ΟΡΘΟΣ ΤΗΣ ΑΥΡΙΟΝ

Του Νίκου Καβούνη

(Εφημερίδα «Πρωία», 27/3/1931)

Ένας γέρον, ασθενικός, κάτισχνος Ινδός, ο Γκάντι, αναμένεται εις το Λονδίνον δια να συμμετάσχη των συζητήσεων της Στρογγύλης Τραπέζης, κατά τας οποίας θα καθορισθή το νέον πολιτικόν καθεστώς των Ινδιών. Και ο άνθρωπος αυτός προσεκλήθη ως νόμιμος και πραγματικός αντιπρόσωπος εκατοντάδων εκατομμυρίων Ινδών από την κυρίαρχον Δύναμιν, η οποία, προ πολύ ολίγων ακόμη μηνών, τον εκρατούσε φυλακισμένον εις τας Ινδίας –αυτόν και χιλιάδας οπαδών του– ως επικίνδυνον ταραξίαν και υπονομευτήν της «Ινδικής Αυτοκρατορίας» της.

Αλλ' ο ασθενικός αυτός κατά το σώμα γέρον που τρέφεται με ολίγον γάλα και ολιγώτερον ρύζι και με φρούτα, ο Γκάντι, έχει μίαν ιδιότητα που είνε πολύ περισσότερόν κραταιά από την «κραταιοτάτην» Βρεταννικήν Αυτοκρατορίαν: οι συμπατριώται του τον ονομάζουν «μαχάτμα». Η Ινδική αυτή λέξις είνε σύνθετος από το «μάχα» που σημαίνει μέγας και από το «άτμα» που σημαίνει την πνευματικήν οντότητα που είνε ο πραγματικός άνθρωπος –την ψυχήν, όπως θα μπορούσαμεν να πούμε. Ο Γκάντι είνε ο «μεγαλόψυχος». Και ένας άνθρωπος, με πραγματικά αφυπνισμένην την ψυχήν του εις όλην την παντοδυναμίαν της, ημπορεί κάλλιστα να αντιμετωπίζη την Βρεταννικήν Αυτοκρατορίαν και όλα τάλλα μορμολύκεια της υλικής δυνάμεως, οπωσδήποτε και αν λέγονται.

Ο Γκάντι, όταν απεφυλακίσθη εις τας Ινδίας –και απεφυλακίσθη διότι ήτο ο νικητής μέσ' από την φυλακήν του– παρουσιάσθη εις τον αντιβασιλέα δια να συζητήσῃ μαζί του ως Ινδία με το απλούστατον βαμβακερόν περίζωμα που ζώνει εις την μέσσην του και που είνε όλη η ενδυμασία του εις την πυρωμένην από τον τρο-

πικόν ήλιον πατρίδα του. Εισ το Λονδίνον –το εδήλωσεν ήδη– θα παρακαθήσῃ εἰς τὴν Στρογγυλὴν Τράπεζαν με ὅλας τὰς Βρεταννικὰς ἐπισημότητας, με τὸν ἀπλοῦν λευκὸν χιτῶνα του, χωρὶς υποδήματα. Θα ἐγκατασταθῇ, κατὰ τὴν διαμονὴν του εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Αυτοκρατορίας, εἰς τὴν πτωχοτέραν συνοικίαν τοῦ Λονδίνου, ὅπου ζοῦν οἱ ἀπόκληροὶ τῆς πολιτισμένης κοινωνίας τῆς κοσμοπόλεως, οἱ ἀλήται, οἱ ἀνεργοὶ, οἱ ξεμπαρκαρισμένοι ναῦται, οἱ κίτρινοι Ἀσιάται που ἐξέπεσαν ἕως ἐκεῖ, ναυάγια τῆς ζωῆς, ὅπως τὴν παρεμόρφωσεν ὁ Δυτικὸς πολιτισμός. Καὶ ἀπὸ το Ἀνατολικόν αὐτὸ Λονδίνο θα ξεκινᾷ κάθε πρωὶ ὁ Γκάντι δια να πηγαίνει εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Στρογγύλης Τραπέζης, ὡς πραγματικὸς ἀντιπρόσωπος τριακοσίων ἐκατομμυρίων ἀνθρώπων που ἐννοοῦν να ζήσουν ἐλεύθεροί.

Τὴν ἰδίαν στιγμὴν, εἰς τὸ ἀριστοκρατικόν «Κλάριτζες» καὶ εἰς τὰ ἄλλα πολυτελὴ ξενοδοχεῖα τοῦ Λονδίνου καὶ εἰς ιδιόκτητα μεγάρα, ἀδαμαντοκόλλητοι καὶ μαργαριτοστόλιστοι Ἰνδοὶ «μαχαργιάδες» («μαχα-ρατζά», δηλαδὴ μεγάλοι μονάρχαι) που χρησιμεύουν ὡς ξόανα διακοσμητικὰ τοῦ Βρεταννικοῦ ἄρματος, θα ἐξακολουθοῦν ν' αἰμαῖζουν τὸ γένος των, ἀλλὰ καὶ τὸ γένος των ἀνθρώπων, με τὴν ἀδαμαντοποίκιλτον υποδοῦλωσίν των. Αὐτοὶ εἶνε ἐκεῖνοι που ἔχασαν τὴν ψυχὴν των.

Με πόσῃ χαρὰν κάθε ἄνθρωπος βλέπει τὰ συμπτώματα αὐτά, τὰ ἀναμφισβήτητα, που προμηνύουν τὴν επικράτησιν τῆς μεγάλης μεταβολῆς. Πρὸ μερικῶν δεκάδων ἐτῶν, ὅταν ἐμεσουρανοῦσεν ὁ Δυτικὸς πολιτισμός, ἡ Ἀγγλία ἐκήρυττε τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Κίνας δια να τῆς ἐπιβάλῃ τὴν κατανάλωσιν τοῦ οπίου. Τὴν ἰδίαν περίπου ἐποχὴν οἱ Ἄγγλοι ἀξιωματικοὶ που διετάχθησαν να καταστεῖλουν τὴν ἐπανάστασιν των Ἰνδῶν, ἔδεναν τοὺς ἐπαναστάτας εἰς τὰ στόμια των κανονιῶν καὶ τοὺς διεμέλιζαν διότι εἶχαν τὸ θράσος να φαντάζωνται ὅτι ἦταν ἄνθρωποι αὐτεξούσιοι. Ἀργότερα, με τὴν πρόφασιν τῆς εξαπλώσεως τοῦ πολιτισμοῦ –καὶ ποίου πολιτισμοῦ!– εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπως τὸν ἐξήπλωναν καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἡπείρους, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ρωσία, ἡ Ἀγία Ρωσσία των Τσάρων καὶ των μπογιάρων, ἐμοιρᾷζοντο ὁλοένα τοὺς δυστυχημένους λαοὺς των ὑπιδέδων τῆς Κεντρῶας Ἀσίας.

Ολίγον ἀργότερα, ἓνας μονάρχης, ἐξόριστος τώρα εἰς τὸ Ντόορν τῆς Ολλανδίας καὶ τοῦ οποίου τὰ λόγια ἐπρόσεχε –πρὸς αἶσχος του– ὁ χθεσινὸς ἀκόμη πολιτισμένος κόσμος, ἤρχιζε να καταλαμβάνῃ καὶ αὐτὸς ἐδάφη καὶ λιμένας εἰς τὴν Κίναν, καὶ ἐκαλοῦσε

τους ομοτίμους του αρχηγούς των Ευρωπαϊκών λαών εις νέαν σταυροφορίαν κατά του «κιτρίνου κινδύνου» που απειλούσεν, όπως εβεβαίωνε, τον Ευρωπαϊκόν πολιτισμόν.

Η Ασία, όμως, αρχαιοτάτη κοιτίς της ανθρωπίνης μεγαλειότητος, δεν ήτο δυνατόν να υποκύψη εις την υλικήν βίαν ενός κατωτέρου πολιτισμού –του Ευρωπαϊκού. Η Ιαπωνία πρώτη αντελήφθη τι έπρεπε να κάμη. Εχρησιμοποίησεν όλας τας εφευρέσεις και όλα ανεξαιρέτως τα όπλα του Δυτικού αυτού πολιτισμού, δια την άμυναν του ιδικού της, ο οποίος διατηρείται ακέραιος και αμετάβλητος. Και αι λεγόμεναι Ευρωπαϊκαί Δυνάμεις –μεταξύ αυτών και παρά την γεωγραφίαν πρέπει να κατατάξωμεν και τας Ηνωμένας Πολιτείας– ηναγκάσθησαν ν' αφήσουν έξω από τους κατακτητικούς των υπολογισμούς την Χώραν του Ανατέλλοντος Ηλίου και να την λογαριάσουν ως ισότιμόν των, παρ' όλας τας υστερικές των κραυγάς δια τον «κίτρινον κίνδυνον».

Η Κίνα, η δυσκίνητος, η αποχαυνωμένη από την δίαιταν του οπίου, εις την οποίαν την υπέβαλεν ο Δυτικός πολιτισμός, η Κίνα, εξύπνησε και αυτή. Οι στρατιώται του Σουν-Γιαπ-Σεν εσάρωσαν μίαν ημέραν τας Ευρωπαϊκάς «εγκαταστάσεις» που απλώνοντο εις τας παραλίας του Ειρηνικού, ανέτρεψαν την δουλωμένην εις την Ευρώπην κυβέρνησιν του Πεκίνου και έκαμαν τους «εκπολιτιστάς» Ευρωπαίους να εννοήσουν ότι δεν είνε καθόλου ασφαλείς, ως κυρίαρχοι και ως προνομιούχοι, εις την χώραν εκείνην. Εις την Ινδοκίναν οι γηγενείς ευρίσκουν την Γαλλικήν κυριαρχίαν στενόχωρον και η Γαλλία της «ελευθερίας, ισότητος, αδελφότητος», η Γαλλία που υποδύεται την Δημοκρατίαν εις το Παρίσι και είνε εις την πραγματικότητα μία Αποικιακή Αυτοκρατορία, εξέπεσεν εις άθλια μέσα δια να καταστείλη την εξέγερσίν των, που δεν είνε καθόλου βέβαιοι, ότι κατεστάλη οριστικώς.

Ενώ οι Ασιατικοί λαοί βεβαιώνουν τόσοι χαρακτηριστικά την αφύπνισιν της ανθρωπίνης των συνειδήσεως, ένας από αυτούς, θεματοφύλαξ μιας Γνώσεως αρχαιοτάτης και κληρονόμος ενός παναρχαίου πολιτισμού, ο λαός των Ινδών, επήρε την μεγάλην απόφασιν να ελευθερωθή από την «εκπολιτιστικήν» κυριαρχίαν τών επιδρομέων αυθεντών του. Η θέλησίς του αυτή ευρήκε την γνησιωτέραν εκδήλωσίν της εις το πρόσωπον του μαχάτμα Γκάντι. Όπως και άλλοι Ινδοί, εσπούδασε και αυτός εις την Αγγλίαν και το πραγματικόν περιεχόμενον του Δυτικού πολιτισμού δεν του διαφεύγει καθόλου. Όπως και άλλοι συμπατριώται του, επήρην

από την Ευρωπαϊκήν του εκπαίδευσιν μόνον την μέθοδον της διανοήσεως και της διαλεκτικής και τας γνώσεις, τας πληροφοριακάς, που διδάσκονται εις τα κολλέγια. Εκράτησεν, όμως, αδιάφθορον τον ιδικόν του, τον βαθύρριζον και τόσον διαφορετικόν πολιτισμόν, που αποβλέπει όχι εις την υλικήν ευμάρειαν, ούτε εις την ακροβατικήν εκγύμνασιν της διανοήσεως, αλλ' εις την ανάπτυξιν του εσωτερικού ανθρώπου –της ψυχής.

Η αξία και η δύναμις ενός πολιτισμού αποδεικνύεται κυρίως από την αντοχήν του εις την επίδρασιν ενός άλλου. Όταν, παραδείγματος χάριν, ξεκινούν από την Ελλάδα νέοι δια να σπουδάσουν εις την Δυτικήν Ευρώπην, επειδή δεν έχουν εις το βάθος του είναι των τίποτε το ισχυρώς ιδικόν των, ξιπάζονται από την επιφάνειαν των πραγμάτων και επιστρέφουν εις τον τόπον των Αγγλόπληκτοι, Γαλλοπαθείς ή ζαλισμένοι από Γερμανοπληξίαν. Ένας Ινδός, όμως, περνά από τα Κολλέγια της Αγγλίας, από την Οξφόρδην και από το Καίμπριτζ, χωρίς να χάση, ούτε δια μίαν στιγμήν την αντίληψιν των αναλογιών και της πραγματικότητας. Και, επιστρέφων εις τας Ινδίας, είνε τόσον Ινδός καθ' όλα, όσον και πριν, κύριος και όχι δούλος των γνώσεων που απεκόμισεν από την Ευρωπαϊκήν του μάθησιν. Αν η διάνοιά του εγυμνάσθη κατά τον τρόπον τον Ευρωπαϊκόν, αι προσκτήσεις της αυτής τίθενται εις την υπηρεσίαν της ψυχής του –αν της χρησιμεύουν. Εν πάση περιπτώσει, χρησιμοποιούνται δια την επιτυχίαν τής απαλλαγής του από την ξένην κυριαρχίαν.

Αντιθέτως, όμως, προς τους Ιάπωνας, οι οποίοι δια την εξασφάλισιν της ανεξαρτησίας των εχρησιμοποίησαν τα όπλα τα Ευρωπαϊκά, ο Γκάντι edίδαξε, με το παράδειγμά του, τους συμπατριώτας του, ότι τα ψυχικά όπλα είνε αστόμωτα, ακατανίκητα, τρομερά πραγματικώς. Πώς εξεστράτευσεν εναντίον της κοσμοκρατείας Αγγλίας; Ωπλισμένος με απέραντον και πραγματικωτάτην συμπάθειαν και προς τους Άγγλους αυτούς – την συμπάθειαν του ανωτέρου ανθρώπου προς τους πλανωμένους συνανθρώπους του. Χωρίς όπλα, χωρίς βιαιότητα, χωρίς άλλην αντίστασιν από την παθητικήν. Αλλά τι τρομερόν, τι ακαταγώνιστον όπλον η παθητική αυτή αντίστασις που είνε **η αντίστασις της αδουλώτου ψυχής εις την βίαν της ύλης!**

Εδίδαξε τους Ινδούς να φορούν ελάχιστα ενδύματα βαμβακερά, τα οποία να υφαίνουν μόνοι των. Και η Αγγλία, που υπελόγιζεν εις πελατείαν εκατοντάδων εκατομμυρίων δια τα υφαντουργ-

γεία της, ησθάνθη την αποτελεσματικότητα του Ινδικού πρωτογενούς αργαλειού να υποσκάπτει τα θεμέλια της Αυτοκρατορίας της. Απήλλαξε τους Ινδούς από τις απατηλές ανάγκας που δημιουργεί ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός, κ' έτσι, έπληξε θανασίμως όλην την Βρετανικήν βιομηχανίαν. Τους εδίδαξε να ετοιμάζουν μόνοι των το αλάτι των από την θάλασσαν του Θεού, με την βοήθειαν **του πατρός Ηλίου** και η κυβέρνησις των Ινδιών ησθάνθη να κλονίζεται ολόκληρον το οικονομικόν της οικοδόμημα, που στηρίζεται εις την φορολογικήν εκμετάλλευσιν των Ινδών. Και έδωκεν εις τους Ινδούς την απόδειξιν, με το παράδειγμά του, ότι καμμία κοσμοκρατορία δεν έχει αρκετάς φυλακάς δια να κλείση εις αυτάς τους λαούς που δεν θέλουν να της υποταχθούν αφού άλλωστε, οι λαοί, δια να είνε εκμεταλλεύσιμοι, πρέπει να βρίσκονται έξω από τα φυλακάς διότι μέσα εις αυτάς αποτελούν βάρος των εκμεταλλευστών των.

Η Αγγλία ησθάνθη βαθύτατα το μάθημα. Προσπαθεί τώρα να έλθη εις μίαν συνεννόησιν με τους Ινδούς δια μιας συζητήσεως με τον εμψυχωτήν των, τον Γκάντι, τον χθεσινόν κατάδικον «ταραξίαν» τον οποίον τώρα καλεί ως ομότιμόν της. Ας μη ανησυχήση κανείς άνθρωπος δια την έκβασιν της συζητήσεως. Ο υπερασπιστής των ανθρωπίνων συμφερόντων εις αυτήν την περίστασιν είνε ένας «μαχάτμα» –μία μεγάλη ψυχή.

Αλλά –θα ημπορούσε να ειπή κανείς– τι θα εγίνετο εάν όλαι αι μεγάλαι Αποικιακαί Δυνάμεις έλεγαν μίαν ημέραν εις τους αμορφώτους, τους ημιαγρίους κάποτε, λαούς των αποικιών των: «Πηγαίνετε στην ευχή του Θεού! Δεν θα σας κυβερνώ εγώ πλέον. Κυβερνηθήτε μόνοι σας όπως μπορείτε και όπως θέλετε»;

Η ερώτησις είνε λογική. Δια να δοθή η απάντησις, πρέπει να υποθέσωμεν προς στιγμήν, ότι αι Ευρωπαϊκαί Δυνάμεις –και αι Ηνωμένοι Πολιτείαί ακόμη– δεν είχαν «αποικίας», δεν είχαν δηλαδή, κατακτήσει χώρας προς εκμετάλλευσιν, όπως η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ολλανδία παλαιότερον, η Αγγλία έπειτα, η Γαλλία κατόπιν και η Γερμανία και το Βέλγιον, η Ιταλία τελευταία –νεόπλουτος αυτή εις την σφαίραν του εφηρμοσμένου Δυτικού πολιτισμού. Τι θα είχε συμβή; Εν πρώτοις, η Ασία θα είχε μίαν άλλην εξέλιξιν. Οι λαοί της, με τον αρχαιότατον πολιτισμόν των, θα είχαν ανελιχθή σύμφωνα προς την ιδιικήν των φυλεκτικήν ιδιοσυγκρασίαν και η ανθρωπότης θα ήτο πλουσιωτέρα κατά τούτο.

Εις την Αφρικήν, πάλιν η επίδρασις των μάλλον πολιτισμένων

Αραβικών φυλών, θα έκαμνε βαθμηδόν την φυλήν των μαύρων να τραπή προς μίαν φυσιολογικότεραν ανάπτυξιν. Και επειδή εθέσαμεν ως υπόθεσιν ότι τα Ευρωπαϊκά κράτη δεν θα εξητούσαν κατακτήσεις προς εκμετάλλευσιν, τούτο σημαίνει, αναγκαίως και λογικώς, ότι ο πολιτισμός των θα ήτο εντελώς διαφορετικός από τον σημερινόν, ένας πολιτισμός ανθρωπινώτερος, αφού δεν θα τον εχαρακτήριζεν η δίψα της εκμεταλλευτικής πλεονεξίας. Και ένας τέτοιος πολιτισμός θα εύρισκε τα μέσα τα αποτελεσματικά –όχι μέσα βίας– δια να μοιρασθή με τους απολίτιστους λαούς της γης τα πνευματικά του τ' αγαθά.

Θα ημπορούσε να προχωρήση κανείς ακόμη, με βάσιν πάντοτε την υπόθεσιν που εθέσαμεν οι άνθρωποι που δεν αισθάνονται την πλεονεξίαν και την δίψαν της συσσωρεύσεως υλικών προσκτήσεων, θα εσυγκροτούσαν πολιτείας που δεν θα εβασίζοντο εις την προκατάληψιν των συνοριακών χωρισμών. Θα είχε δηλαδή, δημιουργηθή αυτομάτως μία Πανευρώπη –η Πανευρώπη αυτή που την ονειρεύονται σήμερον μερικοί ονειροπόλοι και την οποίαν δεν τολμούν μεν να μυκτηρίσουν φανερά μερικοί σημερινοί γγέται Ευρωπαϊκών λαών (διότι οι λαοί αυτοί αισθάνονται εξ ενστίκτου την ανάγκην της) αλλά την υπονομεύουν με τας πράξεις των.

Αυτά, εν τούτοις, δεν έγιναν. Η εξέλιξις της Ευρώπης υπήρξε διαφορετική. Εν ονόματι της εξαπλώσεως του πολιτισμού, τον εισάγομεν ως οινόπνευμα εις τους μαύρους της Αφρικής, ως υλιστικήν διαφθοράν παντού. Και μήπως, τουλάχιστον, από την εντατικήν εκμετάλλευσιν των λαών τών αποικιών, κερδίζουν καμμίαν άνεσιν και ευμάρειαν οι λαοί των μεγάλων αποικιακών Αυτοκρατοριών; Εις το Ανατολικόν Λονδίνον, όπου θα εγκατασταθή ο μαχάτμα Γκάντι, όπως και εις τας φρικτάς τρώγλας του Νοτίου Λονδίνου μυριάδες ανέργων, όπως και εις την Ουαλλίαν και εις την άλλην Αγγλίαν, αισθάνονται την ζωήν των ως κατάραν και ως βάρος, χάρις εις τον Δυτικόν μας τον πολιτισμόν. Οι εργάται της Γαλλίας, οι υφαντουργοί των βορείων της επαρχιών, οι λιμενεργάται της, η μεγάλη μάζα του Γαλλικού λαού, δεν εκέρδισε τίποτε, τίποτε απολύτως, από την μακράν εκμετάλλευσιν των Αποικιών της Τρίτης Δημοκρατίας. Και δεν ξεύρει κανείς ποίους να λυπηθή περισσότερο: τους δυναστευομένους μαύρους και κίτρινους, ή τους πεινασμένους και ψυχικώς αποστραγγισμένους λευκούς, εν ονόματι των συμφερόντων των οποίων οι κυβερνήται των ρυθμίζουν

την αποικιακήν εκμετάλλευσιν.

Αλλά κάποιος κερδίζει, τέλος πάντων, από αυτήν. Μία ολιγάριθμος τάξις ανθρώπων, η ίδια παντού. Η τάξις των αυτοκαλούμένων αυταρέσκως «επιχειρηματιών». Η τάξις της οποίας ένα μέλος, προ ολίγων ημερών, εδώ εις τας Αθήνας –ο Ρότσιλδ– αφού προσείλκυσε δουλοπρεπείς και κολακευτικούς τριγύρω του όλους τους επισήμους, πνιγομένους κατά την εποχήν αυτήν του καύσωνος, μέσα εις τα φράκα των, τους εμυκτήρισεν από το ύψος των πυραμίδων των δισεκατομμυρίων του εμφανισθείς εις το δείπνον με μίαν λινήν παρωδιάν «κομπιναιζόν» εργατικής.

Αλλ' αρχίζει να σελαγίζη εις τον ορίζοντα της ανθρωπότητος ένας όρθρος. Ακόμη και η πρόκλησις του μαχάτμα Γκάντι εις την καθέδραν της Βρεταννικής Αυτοκρατορίας είνε μία από τας αμυδράς ακόμη αναλαμπάς της προσεχούς ανατολής. Μία νέα ημέρα προμηνύεται δια την Ανθρωπότητα, **ημέρα, της οποίας ο ήλιος θα είνε ήλιος αγάπης και ευδοκίας, μεταξύ των ανθρώπων κάθε φυλής. Είνε ο όρθρος της Αύριον.** Είναι πολλοί –πολλοί ευτυχώς– όσοι αυτήν την Αύριον την αισθάνονται ως πνευματικήν των Πατρίδα. Όσοι έχουν πατρίδα την Χθες δεν θα μπορέσουν να σταματήσουν αυτήν την Ανατολήν.

Ελευθερία και δουλεία

Του Ανδρέα Κάλβου

«Θέλει αρετήν και τόλμην
η ελευθερία».

(Εις Σάμον, α')

«Ξηρή πέτρα το στρώμα
Φαρμάκι το ψωμί
Της δουλείας είναι».

(Ο Βωμός της Πατρίδος, Ζ)

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΚΑΙ ΙΣΜΗΝΗ

Η Αντιγόνη (δεξιά) με το μεγαλόπρεπο πρόσωπο, προσωποποιεί τη της ισχυρής και ανυποχώρητης θέλησης, όταν πρόκειται για την εκπλήρωση του καθήκοντος.

Πίνακας του Εμμ. Τέσχεντοφ

“Εν τέλει ο σοφός δεν ζητεί μόνον να χρησιμοποιεί τον βίον καλώς, αλλά και δεν διστάζει, αν χρειά καλέση, να εγκαταλείψη επίσης καλώς και αξιοπρεπώς τον βίον. Επιζητών να είναι πάντοτε συνεπής προς εαυτόν και προς τας αρχάς του εις πάσαν περίστασιν του βίου, δεν φοβείται και να αποθάνη ακόμη, ίνα μείνη συνεπής προς εαυτόν και πιστός εις το καθήκον”.

Αντωνίου Αδριανόπουλου (Υποθήκαι βιωτικής § 60)

ΛΟΓΟΙ ΣΟΦΟΙ

Είναι αδύνατο να ευτυχούν αυτοί που αποφεύγουν να κάνουν το καλό.

Αριστοτέλης (Πολιτικά, 1323 Β)

(Αδύνατον δε καλώς πράττειν τοις μη τα καλά πράττουσιν)

Παντ'ανοιχτά, παντ'άγρυπνα, τα μάτια της ψυχής μου.

Διον.Σολωμού (Ελεύτεροι Πολιορκημένοι, Σχεδιάσμα δεύτερο, 36)

Τα πλούτη δίχως αρετή κακός σύντροφος είναι.

Σαπφούς (Μέλη, 92)

“Ο πλούτος άνευ αρέτας ουκ ασίνης παροικος”

Στο ρημαγμένο παρακλήσι

της Άνοιξης το θείο κοντύλι

εικόνες έχει ζωγραφίσει

με τ'αγριλούλουντα τ'Απρίλη.

Γ.Δροσίνης (“Ν.Εστία”, 1934, σελ. 737)

Το μονοδέντρο στο βουνό όλοι οι καιροί τ'ορίζουν,

όλοι οι ανέμοι το φυσάν κι όλοι το φοβερίζουν.

Δημοτικό δίστιχο

Να είμαι πρώτα άνθρωπος κι'έπειτα καλλιτέχνης.

Φρανσουά Ωγκύστ Ροντέν

(Διάσημος Γάλλος γλύπτης, 1840-1917, “Ν. Εστία” 1954, Σελ. 1033)

Το να λέει κανένας κάτι που δεν είναι σωστό, δεν είναι μόνο απλό σφάλμα, αλλά προξενεί και κάποιο κακό στις ψυχές.

Πλάτωνα (Φαίδων, 115Ε)

(Το μη καλώς λέγειν ου μόνον εις αυτό τούτο πλημμελές, αλλά και κακόν τι εμποιεί τας ψυχάς)

Ὅποιος ἔχει ωραίο σώμα και κακή ψυχή, μοιάζει σαν ωραίο πλοίο με κακό κυβερνήτη.

Μενάνδρου (Απόσπ. 166)

*Αν καλόν ἔχη τις σώμα και ψυχὴν κακὴν,
καλὴν ἔχει ναὺν και κυβερνήτην κακόν.*

Συχνά με βρήκε η χαραυγή σκυμμένο πάνω στα χαρτιά εκείνων που θέλησαν με το νου να δώσουν βοήθεια στους θνητούς.

*Διονυσίου Σολωμού (Από ιταλικό πεζό κείμενο,
Μεταφρ. Κ. Καιροφύλα, “εγκώμιο στον Ούγο Φώσκολο”)*

Είναι ωραίο πράγμα η σκέψη να κατοικεί μακριά από τα βάσανα.

*Σοφοκλή (Οιδίπους Τύραννος, 1390)
(Την φροντίδ' ἔξω των κακῶν οικεῖν γλυκύν)*

Ερώτησε ο Αίσωπος τον Χίλωνα, με τι ασχολείται ο Ζεὺς και ἀπάντησε:

“Με το να ταπεινώνει τους περήφανους και να εξυψώνει (πνευματικά) τους ταπεινούς”.

*Διογ. Λαερτίου (Βίοι Φιλοσόφων Ι. 69)
(Φασί δ' αὐτόν και Αἰσώπου πυθέσθαι, ο Ζεὺς τι εἴη ποιῶν, τον δε φάναι:
“τα μεν υψηλά ταπεινούν, τα δε ταπεινά υψούν”).*

Αγάπα για να ζήσης
ζήσε για ν' αγαπάς

Δ. Σολωμού (Άπαντα, Οργανισμός Εκδ. Σχολ. Βιβλ. Αθήνα 1977, σελ.533)

ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Η ΧΡΩΜΑΤΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

**Η επίδραση των διαφόρων χρωμάτων
επί της ψυχικής και σωματικής μας υγείας.**

(Από το περιοδικό "ΗΛΙΟΣ" 12/12/1953)

(Διατηρούμε τη γλώσσα της εποχής)

Ο καθείς εξ ημών έχει τα προτιμώμενα χρώματά του καθώς και τα χρώματα που αντιπαθεί. Μερικοί έχουν φοβίαν δι'ωρισμένα εξ'αυτών. Ούτω υπάρχουν άτομα τα οποία άμα ευρεθούν εις δωμάτιον με ερυθρούς τοίχους, αισθάνονται είδος αγωνίας, μία ακαθόριστον κακοδιαθεσίαν (...)

Η επίδρασις των χρωμάτων δεν είναι κάτι το νέον. Οι ιατροί της Ανατολής εγνώριζον και επωφελούντο αυτής από χιλιάδων ετών. Εις τας χώρας της υπάρχει μία πραγματική επιστήμη, η καλουμένη "χρωματοθεραπεία", η οποία στηρίζεται επί του γεγονότος ότι τα χρώματα του ηλιακού φάσματος ασκούν έκαστον επίδρασιν άμεσον και καθωρισμένην επί του οργανισμού και της υγείας των ατόμων.

Ο πατήρ Χύκ, γνωστός Γάλλος Ιεραπόστολος, ο οποίος κατά τον 19ον αιώνα περιήλθε το Θιβέτ και την Κίναν, μας πληροφορεί ότι από παλαιοτάτης εποχής οι Σίνοι εθεράπευαν την ιλαράν με το ερυθρόν χρώμα. Εις Αυστραλίαν και Τογκίνον εθεράπευον την ιλαράν δι' επιχρίσματος των πασχόντων με ερυθρόν χρώμα.

Ακόμη και εις την Ισπανία, μέχρι προ ενός αιώνος ενέδυνον τον πάσχοντα με ερυθρόν υποκάμισον, συνεπλήρωναν δε την θεραπείαν αυτήν δια της χορηγήσεως σιροπίου από ρόδια. Εις ωρισμένας επαρχίας της Γαλλίας η χρήσις ερυθρών ενδυμάτων προς θεραπείαν των εξανθημάτων εξηκολούθει ακόμη μέχρι προ ολίγων ετών.

Τέλος, κατα τα τελευταία έτη μερικοί ιατροί εχρησιμοποίησαν δοκιμαστικώς το ερυθρόν φώς προς καταπολέμησιν των δερματικών νοσημάτων και τας κυανάς και ιώδεις ακτίνας δια τας μι-

κροβιοκτόνους ιδιότητάς των.

Ένας διαπρεπής χειρουργός, ο δρ. Βίκτωρ Πωσέ, κατήρτισε πίνακα των συναισθημάτων βάσει του χρώματος αυτών. Ούτω, μας πληροφορεί ότι το μίσος η οργή, η ζηλοτυπία είναι συναισθήματα ερυθρά που φθείρουν τους αδένες και τους μυς μας.

Το ερυθρόν κυριαρχεί εις τας διακοσμήσεις και τας διαφημίσεις. Το ερυθρόν χρώμα του πυρός, χρώμα που εξοργίζει τους ταύρους, το ερυθρό χρώμα του αίματος, χρώμα που συσχετίζουν με την επιθετική διάθεσιν, την σφαγήν, την σκληρότητα, φωτίζει με τας ανταύγειας του τας τραγικάς σκηνάς του πολέμου, της λεηλασίας, του φόνου, της πυρκαϊάς, της βιαιότητας. Η επίδρασις του ερυθρού επί ωρισμένων ατόμων είναι σημαντική.

Εκ της επιβλαβούς όμως επιδράσεως του ερυθρού επί ωρισμένων ατόμων δεν πρέπει να συμπεράνωμεν ότι το χρώμα αυτό πρέπει να εξαιρεθῇ από την χρωματοθεραπείαν. Πρέπει να γίνεται χρήσις αυτού κατά μικράς δόσεις, ακριβώς όπως γίνεται και χρήσις δηλητηρίων κατά ηλαττωμένας δόσεις, μετά προσοχής και αναλόγως της περιπτώσεως.

Ούτω, τα άτομα που υποφέρουν από σωματικήν εξάντλησιν και παρουσιάζουν απίσχνασιν, ατονίαν, οι ραχιτικοί, οι αναιμικοί, πρέπει να επωφεληθούν των ιδιοτήτων του χρώματος αυτού του οποίου η επίδρασις θα ζωογονήσῃ το νευρικόν των σύστημα και τους αδένες των.

Το κυανούν χρώμα τουναντίον εξασκεί κατευναστικήν επίδρασιν. Η καλωσύνη, η επιείκεια, η εμπιστοσύνη, ο ενθουσιασμός, ο οπτιμισμός είναι συναισθήματα κυανά.

Οι ψυχίατροι έχουν ήδη παρατηρήσει την ευεργετική και κατευναστικήν επίδρασιν του χρώματος αυτού και δια τούτου βάφουν κυανούς τους τοίχους των δωματίων των ασθενών εις τα ψυχιατρεία, μιμούμενοι το χρώμα του ουρανού, που κάμνει τους ανθρώπους που διαθέτουν χρόνον προς ενατένισίν του να αισθάνωνται ηρεμίαν, ανάπαυσιν, ευεξίαν και ψυχικήν γαλήνην.

Πράγματι, τα κυανά κύματα, κύματα βραχέα με ηυξημένην συχνότητα, είναι γνωστά δια την κατευναστικήν των δύναμιν, αποκαθιστούν δε την ψυχικήν ισορροπία που ευνοεί την ψυχική γαλήνην και προάγουν το συναισθημα ευεξίας, εξουδετερώνοντας και

καταπολεμώντας ταυτοχρόνως την νευρασθένεια και τας μελαγχολικές σκέψεις. Μήπως πράγματι ο “γαλανός ουρανός” μετά περίοδον βροχερού καιρού δεν κάμνει τους μελαγχολικούς να ανακτούν το ηθικόν των;

Αι κυαναί ακτίνες επιδρούν κατευναστικώς επί του νευρικού συστήματος. Το γεγονός αυτό είναι πολύ γνωστόν. Η θεραπευτική χρήσις του ινδικού χρονολογείται από των παλαιωτάτων χρόνων. Ωρισμένοι ιατροί το εχρησιμοποιούν κατά της επιληψίας.

Γείτων του κυανού είναι το πράσινον. Τούτο πράγματι προηγείται του κυανού εις το ηλιακόν φάσμα και είναι αποτέλεσμα του συνδυασμού του κιτρίνου και του κυανού, έχει δε κληρονομήσει σημαντικάς από τας αρετάς του τελευταίου.

Η φύσις το χρησιμοποιεί με σπατάλην εις τα φυτά. Και το πράσινον δίδει το συναίσθημα γαλήνης, αναπαύσεως και ηρεμίας, που δοκιμάζουν όσοι πηγαίνουν εις την εξοχήν.

Πολύ ορθή είναι λοιπόν η εκλογή του πρασίνου χρώματος των ταπήτων και υφασμάτων που καλύπτουν τας τραπέζας των αιθουσών όπου γίνονται συνεδριάσεις δια πολιτικά ζητήματα. Η συγκέντρωσις των πολιτικών περίξ τραpezών με ερυθρόν κάλυμμα, δυνατόν να είχε δυσάρεστα αποτελέσματα.

Το πράσινον είναι το συμπληρωματικόν χρώμα του ερυθρού. Με το πράσινον χρώμα των φυτών γίνεται το ερυθρόν ανθρώπινον αίμα. Αι πράσιναι ακτίνες βοηθούν εις την δημιουργίαν γαλήνης και συντελούν εις την εξουδετέρωσιν των αγρίων ενστίκτων, της οργής κλπ.

Το κίτρινον, χάρις εις την μεγάλη φωτεινότητά του ενθυμίζει το ηλιακό φώς. Ευρίσκεται εις το μεταίχμιον μεταξύ των θερμών και ψυχρών χρωμάτων, εις το κέντρο περίπου του ηλιακού φάσματος (μεταξύ του πρασίνου και του πορτοκαλοχρόου), πολύ πλησίον προς το λευκόν φώς. Τούτο αποκαθιστά την ισορροπίαν του μυϊκού συστήματος και των οργανικών λειτουργιών.

Όσο αφορά τας ιώδεις ακτίνας χρησιμοποιούνται προς καταπολέμησιν περιπτώσεων αϋπνίας, καθώς και εις περιπτώσεις ατόμων που πρέπει να λησμονήσουν ωρισμένα γεγονότα.

Εξ’ όλων αυτών καθίσταται προφανές ότι άν η χρωματοθεραπεία δεν έχει την αυτήν αξίαν με την δια πενικιλίνης ή την χει-

ρουργικήν θεραπείαν, εξασκεί ωρισμένην επίδρασιν επί της ψυχικής καταστάσεως των ατόμων, η οποία δύναται να χρησιμοποιηθεί προς όφελος της υγείας μας.

Οι αναγνώσται μας θα έμενον κατάπληκτοι άν εγνώριζον μέχρι ποίου βαθμού τα αντεδεικνυόμενα χρώματα δια τας εσωτερικάς διακοσμήσεις (χρώματα των ταπήτων, ταπετσαρίας, παραπετασμάτων κλπ) ή τα ενδύματα εξασκούν επιβλαβή επίδρασιν και ότι προκαλούν νευρώσεις σοβαράς μορφής.

Ο μεταπολεμικός εκνευρισμός και η κοπιώδης ζωή εις την οποίαν μας εξαναγκάζει η εξάπλωση της μηχανής, προκαλούν σοβαράς διαταραχάς των διαφόρων λειτουργιών του σώματος.

Δια τούτο, κατά γενικόν κανόνα και εκτός ειδικών περιπτώσεων συμβουλεύομεν την χρησιμοποίησιν χρωμάτων με κατευναστική επίδραση, τοιαύτα δε είναι το κυανούν, το πράσινον, το κίτρινον (δια τα σκοτεινά διαμερίσματα), διότι αυτά εξασκούν την καλύτεραν επίδρασιν επί του νευρικού συστήματος και δ'αυτού επί των εκκρίσεων των αδένων. Το ερυθρόν και το ιώδες αντεδεικνυνται δια τα εσωτερικά των οικιών καθώς και το καστανόχρουν. Τα νευρικά και ευερέθιστα άτομα πρέπει με κάθε τρόπο ν'αποφεύγουν να ζούν εις περιβάλλον όπου το κυριαρχούν χρώμα είναι το ερυθρόν ή το πορτοκαλόχρουν.

Βαθμηδόν δημιουργείται μία τεχνική της χρήσεως των χρωμάτων βασιζομένη επί των συγκεντρωθέντων μέχρι της στιγμής στοιχείων. Ούτω εις πολυάριθμα εργοστάσια που είχαν τους τοίχους λευκούς ή μαύρους, έκαμαν νέους υδροχρωματισμούς ανοικτού πρασίνου χρώματος, διεπιστώθη δε ότι η απόδοσις των εργατών ηυξήθη.

Εις τας σχολάς που διαθέτουν ειδικόν τμήμα δια τους μαθητές οι οποίοι έχουν ελαττωματική όρασιν, χρησιμοποιούνται πίνακες με "φόντο" πράσινο, επί των οποίων γράφουν με κιμωλία κιτρίνου χρώματος. Πλήν της κατευναστικής επιδράσεως το μάθημα καθίσταται πολύ πιο ευανάγνωστον.

Εις μερικάς κλινικάς το λευκόν των τοίχων των χειρουργείων αντικατεστάθη από το πράσινον-κυανίζον. Το αυτό χρώμα έχουν και αι στολαί των ιατρών και νοσοκόμων. Εις το προσωπικόν του νοσοκομείου του Αγίου Βαρθολομαίου του Λονδίνου έχορηγήθη-

σαν τελευταίως πράσιναι στολαί.

Εις τα εργοστάσια Φόρντ, μετά την αλλαγήν των χρωμάτων του εσωτερικού των εργαστηρίων εσημειώθη αύξησις της αποδόσεως των εργατών ανελθούσα εις 10%.

Ἦδη εις Ν. Υόρκην γίνεται σκέψις χρωματισμοῦ του εσωτερικοῦ των αιθουσῶν των σχολείων δια κυανοῦ προς το πράσινον (χρῶμα κατευναστικόν) ενώ αι αίθουσαι φαγητοῦ θα βαfoύν δια κίτρινου προς το ρόζ (που διεγείρει την ὀρεξιν).

Τέλος, αι αεροπορικαί εταιρίαι σκοπεύουν ν'αλλάξουν τον χρωματισμόν των εσωτερικῶν τοιχωμάτων των αεροσκαφῶν διότι διεπιστώθη ὅτι τα χρώματα που ἔχουν ως βάσιν το κίτρινον ἢ το πορτοκαλόχρουν προκαλοῦν ναυτίαν, ενώ τα προερχόμενα ἀπὸ το κυανοῦν ἢ το πράσινον, την προλαμβάνουν.

Ἡ πίστη εἶναι το πουλί που νιώθει το φῶς,
ὅταν ἀκόμα ἡ αὐγή εἶναι σκοτεινή.

Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ ("Νέα Εστία", 15/6/1961)

Στο αγέρι απ'τα χωράφια

Στο αγέρι απ'τα χωράφια τα οργωμένα
Χυνόταν μυρωδιά στο υγρό το βράδυ·

Το λόφο κείνο ανέβαινες μ'έμένα
Κ'έψαλλε ο γρούλλος κάτω στο λιβάδι.

Τ'αγνά, περιστερίσια άπλωνες μάτια,
Δέηση βουβή, στ'αστροσπαρμένα πλάτια,

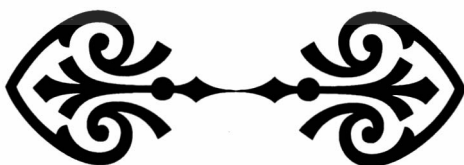
Κ'εγώ, που ένοιωθα, τι έλεγε η ψυχή σου,
Σ'αγάπησα βαθιά για τη σιωπή σου.

Λορέντσο Στεσέττι (Απόδοση από το Ιταλικό: Ν. Χατζηδάκη)
(Περιοδ. "Ο Ήλιος", 13/8/1949)

Ότι θα ενθυμήστε από ένα πρόσωπον που βαθύτατα αγαπήσατε, δεν είναι ούτε τα λόγια που είπε, ούτε αι χειρονομίαι που έκαμε· είναι οι στιγμές της σιωπής που εξήσατε μαζί. Διότι η ποιότης των στιγμών τούτων της σιωπής, σας απεκάλυψε την ποσότη της αγάπης και των ψυχών σας.

Μ. Μαίτερλιγκ (Από το βιβλίο του "Ο Θησαυρός των ταπεινών", μετάφραση Ν. Καζαντζάκη, Αθήνα 1913, σελ. 5)

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

*Του αείμνηστου Δημήτριου Ιωαννίδη
(Διατηρούμε τη γλώσσα του αρθρογράφου)*

Εξ όσων γνωρίζομεν, η εσωτερική γνώσις ουδέποτε διευτυπώθη δια του γραπτού λόγου. Οπουδήποτε δε και οποτεδήποτε ενεφανίσθη, ο εσωτερισμός μόνον δια συμβόλων και αλληγοριών εξωτερικεύθη. Τούτο δε ίνα διαφυλαχθώσιν αι εσώτεραι αλήθειαι αμόλυνται από των μη ωρίμων να γνωρίσωσιν αυτάς. Σχετικώς με τούτο Φίλων ο Αλεξανδρεύς έχει γράψει ότι: “ου θέμις τα ιερά μυστήρια εκλαλείν αμυήτοις άχρϊς άν καθαρθώσι τελεία καθάρσει. Ο γάρ ανοργίαστος και ευχερής, ασώματον και νοητήν φύσιν ακούειν ή βλέπειν αδυνατών, υπό της φανεράς όψεως απατηθείς μωμήσεται τα αμώμητα. Τοις αμυήτοις εκλαλείν μυστήρια καταλύοντός έστι τους θεσμούς της ιερατικής τελετής”.

Ως εκ τούτου, ως και εκ της τηρηθείσης σιγής, το περιεχόμενον της εσωτερικής γνώσεως και των κυρίως επιδιώξεων των εσωτερικών σχολών, αίτινες, ως γνωστόν, κατά την αρχαιότητα εκαλούντο “μυστήρια”, παραμένει άγνωστον. Εν γενικαίς μόνον γραμμαίς θα ηδύνατο να συναχθή εκ των πενιχρών εξωτερικεύσεων του εσωτερισμού, ότι η οικονομία των σχολών εκείνων απέβλεπε κατά πρώτον μεν λόγον εις τον εξαγνισμόν των φοιτώντων εις τας σχολάς ταύτας, όστις εκρίνετο ως προϋπόθεσις απαραίτητος, κατά δεύτερον και κύριον λόγον εις την επιδίωξιν της πνευματικής ανόδου των φοιτώντων. Η πνευματική όμως προαγωγή δεν θα πρέπει να θεωρήται ως διανοητική τις μόνον μόρφωσις, αλλά κυρίως ως αναμόρφωσις του εσωτέρου εγώ, του βαθυτέρου είναι, του μύστου, ώστε τούτο να καταστή φωτεινή πνευματική συνείδησις, άφθαρτος και αιωνία.

Εις τον Ομηρϊκόν ύμνον προς την Θεάν Δήμητραν απαντώνται τα ως έπεται σχετικώς προς τα μυστήρια της Ελευσίνοσ: “ευτυχής

ο άνθρωπος όστις είδε τα μυστήρια ταύτα, όστις όμως αμήτος και αμέτοχος αυτών μείνη, ούτος δεν δύναται να έχη την αυτήν τύχην, όταν εις τον Αδην κατέλθη, με τους μεμνημένους”. Ο δε Σοφοκλής, παραφράζων τα ανωτέρω, γράφει: “ Τρισόλβιοι οι δια των μυστηρίων εκείνων διελθόντες, διότι μόνον εις τούτους θα υπάρχει μετά θάνατον ζωή”. Και ο Ισοκράτης εις τον πανηγυρικόν αυτού λέγει δια τους μνηθέντας εις την Ελευσίνα, ότι ούτοι “περί τε της του βίου τελευτής και του σύμπατος αιώνος ηδίους τας ελπίδας έχουσιν”.

Οργανώσεις εσωτερικαί ελειτούργησαν κατά την αρχαιότητα εις όλας τας χώρας του τότε γνωστού κόσμου. Εις την Αίγυπτον, την Μεσοποταμίαν, τας Ινδίας και αλλαχού. Προς δε επί πολλούς αιώνας ήκμασαν και εις την αρχαίαν Ελλάδα τα Ορφικά, τα Ελευσίνια, τα Καβείρια μυστήρια. Και κατά τους μέσους χρόνους, παρά την σκοτεινότητα της εποχής, και κατά την αναγέννησιν ενεφανίσθησαν τα ιπποτικά τάγματα της Ανατολής και Δύσεως, οι Ναϊται, οι Ροδόσταυροι, οι Αλχημισταί κ.α. Με την αξιοσημείωτον όμως διαφοράν ότι, ενώ κατά τους αρχαίους χρόνους ο εσωτερισμός, τα μυστήρια, ελειτούργησαν υπό την προστασίαν της πολιτείας, κατά τους μέσους και νεώτερους χρόνους ελειτούργησαν εν τη Δύσει ως επί το πλείστον εν κρυπτώ, λόγω των απηνών διώξεων του κράτους και της πνευματικής εξουσίας.

Τα κατάλοιπα των αρχαίων μυστηρίων και των εταιρειών του Μεσαίωonos και της Αναγεννήσεως είναι σύμβολα, που παραμένουν σήμεραν σχεδόν άφωνα, και αλληγορίαι, των οποίων διαφεύγει το μέγιστον μέρος του εσωτερικού νοήματος.

Και εις την γωνίαν αυτήν της Μεσογείου, η οποία λέγεται Ελλάς, κατά τους αρχαίους καιρούς, ως γνωρίζομεν, ελειτούργησαν περιλάμπρα μυστήρια εις τα οποία η χώρα μας οφείλει το κλέος και το μεγαλείον αυτής. Εάν η Ελλάς αποκαλήται σήμεραν “αιωνία”, εάν το ελληνικόν πνεύμα ακτινοβολή ακόμη και σήμεραν με την φιλοσοφίαν και την τέχνη των αρχαίων Ελλήνων, τούτο οφείλεται εις την επίδρασιν των τότε μυστηρίων επί της ελληνικής αρχαιότητος. Πλήν εκ της πηγής ταύτης της ελληνικής δόξης το μόνον που απέμεινεν είναι η ελληνική παράδοσις διατυπωμένη εις

αλληγορίας. Κρυπτογραφημένη εις τους μύθους τους γνωστούς υπό το όνομα “Ελληνική Μυθολογία”.

Μυθολογίαι έχουν διατηρηθή και άλλων αρχαίων λαών της Ανατολής, της Δύσεως και του Βορρά, πλην όμως το κάλλος των ελληνικών μύθων είναι άφθαστον. Η διαύγειά των είναι ανάλογος με τον ουρανόν της χώρας μας και φωτεινή ως εκείνος.

Ο ανεκτίμητος όμως ούτος θησαυρός, που περικλείει, ως δύναται τις εξ ημών να διαισθανθή ό,τι ιερόν και όσιον ημπορεί να περιέχη ο εσωτερισμός, ληφθείς κατα γράμμα, έχει τόσον πολύ παρανοηθή και διαβληθή, είτε εξ αγνοίας, είτε ηθελημένως, ώστε αι περί αυτού κρίσεις να είναι, εκτός εξαιρέσεων, άδικοι. Εκεί οδηγούν πάντοτε η άγνοια και αι προλήψεις!

Οι μύθοι της ελληνικής παραδόσεως, ως και οι μύθοι των παραδόσεων και άλλων λαών, υπήρξαν, ως δύναται τις να συμπεράνη, η αλληγορική διατύπωσις, ο συμβολισμός, των εσωτέρων αληθειών των οποίων τα νοήματα απεκαλύπτοντο μετά την δέουσαν προπαρασκευήν εντός των Ναών και των Τελεστηρίων.

Μαρτυρία περί τούτου έχομεν εξ αφορμής της διαρροής εκτός των Ναών των μύθων της ελληνικής παραδόσεως, αλλά και της διαστροφής τούτων και της συνθέσεως ακόμη μύθων, βεβήλου επινοήσεως.

Υπό του Ξενοφάνους, του ιδρυτού της Ελεατικής Σχολής, ως και υπό του Πλάτωνος βραδύτερον, εις την Πολιτείαν, ψέγονται οι ποιηταί Όμηρος και Ησίοδος, το μεν διότι έφερον εις την δημοσιότητα μύθους της παραδόσεως, έχοντας εννοίας αλληγορικής, αίτινες όμως δεν ήτο δυνατόν να κατανοηθώσι παρά των αμυήτων ανθρώπων, οι οποίοι λαμβάνουν τας εννοίας αυτών κατά γράμμα, το δέ διότι και συνέθεσαν ούτοι ακόμη μύθους περί των θεών, ως η Θεομαχία του Ομήρου, δια των οποίων απέδωσαν εις τους θεούς κακίας και πάθη ανθρώπινα¹. Ο Ξενοφών επίσης και εις το Συμπόσιον και εις τα Απομνημονεύματα αυτού κακίζει τους ραψωδούς, αποκαλών αυτούς ανοήτους, οι οποίοι, ενώ μεν απέδιδον

1. “Όλα στους θεούς τα φόρτωσαν ο Όμηρος και ο Ησίοδος όσα επονείδιστα και αξιοκατάκριτα υπάρχουν στους ανθρώπους”. Ξενοφάνης (Απόσπ. II. Diels-Kranz)

“Πάντα θεοί σ’ ανέθηκαν Όμηρός θ’ Ησιόδός τε,
όσσα παρ’ ανθρώποισιν ονειδέα και ψόγος εστίν”.

αψόγως τους αδομένους στίχους του Ομήρου και άλλων ποιητών, εν τούτοις δεν ήσαν εις θέσιν να γνωρίζουν τας αλληγορικές αυτών εννοίας, “τας υπονοίας ουκ επίστανται”.

Καθήκον λοιπόν τίθεται εις ημάς τους μελετητάς των συμβολισμών, οι οποίοι ως Έλληνες αγαπούμεν όσον κανείς άλλος την Ελλάδα ως πατρίδα μας, ως πατρίδα του πνεύματος, της τέχνης και των τόσων αρετών, ως πατρίδα που ηυνόησαν άλλοτε οι θεοί, να μη παρασυρώμεθα, ως προς το θέμα τούτο, από τας γνώμας των αφιλοσοφήτων ή εκείνων που δεν ημπόρεσαν να υπερβούν το φοβερόν φράγμα των προλήψεων. Αλλά ν'αποδίδωμεν εις το περιεχόμενον των Μύθων εκείνων την τιμήν και τον σεβασμόν που τους πρέπει, εάν βεβαίως διαισθανώμεθα ότι κάτι το υψηλόν, κατι το υπέροχον και πολύτιμον ούτοι περιέχουσιν.

ΗΛΙΕ ΕΙΡΗΝΙΣΤΗ

Ήλιε,

που, μέσα από των σύννεφων τις άγριες μπόρες,
οι ολόχρυσες αχτίδες σου, μαντατοφόρες
ημέρας λαμπροφώτισης, ελπίδα μάς χαρίζουν,
που τη φεγγοβολή σου τα νερά αντιφεγγίζουν
και τα δεντρά σε σένα υψώνουν νιόβλαστες κορφές,
Ήλιε,

κάτω από σύννεφα βαριά, ξανά, μή μας κρυφτείς:
σύ μοναχός θεραπευτής, στην άδεια από αισθήματα ψυχή μας·
διώξε απ' αυτή την πονηριά, την έχθρα,
και γέμισέ την με το φώς και με τη ζεστασιά
της άσπιλης, αγνής ψυχής σου·
κάνε μας φτεροφόρα χερουβείμ του Παραδείσου·
δώσε ψυχή στην άψυχη καρδιά.
Άλλαξε εντός μας την πετροψυχιά σε ψυχοπόνια,
να μη'ματοκνυλιόμαστε αιώνια,
λαοί ξεσηκωμένοι ενάντια στους λαούς.

Ήλιε,

και για τους πλούσιους και για τους φτωχούς,
Ήλιε μου, ψυχοφύλακα, Ήλιε μου, ειρηνιστή,
φώτισε με το φώς σου το φιλόμαχο πολεμιστή·
αλλιότεψε των Δαναών τα τόξα, φτιάξε ηλιοβέλη,
όλοι οι λαοί να σφιχταγκαλιαστούν, αδερωμένοι.

ΜΕΡΟΠΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Η ΕΥΤΥΧΙΑ

*Του διηγηματογράφου και ποιητή
Αργύρη Εφταλιώτη (1849-1924)*

Απ'όσους ορισμούς της ευτυχίας άκουσα ή διάβασα στη ζωή μου, οι πιότεροι μου φανήκανε ή παραπολύ ποιητικοί, ή παραπολύ υλικοί.

Ευτυχισμένος σ'αυτόν τον κόσμο μού φαίνεται πως είναι εκείνος που ήρθε εδώ, για να κάμει κάτι που το θαρρεί καλό για τους ομοίους του- αδιάφορο μικρό ή μεγάλο, σε λίγους ή σε πολλούς- και δουλεύει επίμονα ως το τέλος να το κάμει αυτό το κάτι.

*(Εφταλιώτης, άπαντα , τόμος 1ος , εκδόσεις Πηγής,
Αθήνα 1952, σελ. 591)*

Όταν πέθανε ο Υιός του Θεού πάνω στο σταυρό, πήγε στην Κόλαση αμέσως για να βγάλει έξω όλους τους καλεσμένους. Τότε η Κόλαση, στη σκέψη πως δε θα είχε πια αμαρτωλούς, ξέσπασε σε βογγητό παραπόνου. Και ο Σωτήρας στη διαμαρτυρία της, τής είπε: “Γιατί βογγάς; Θα ξαναγεμίσεις πάλι με αρχόντους, υπουργούς, δικαστές και λεφτάδες ώσπου να ξανάρθω...”.

Ντοστογέφσκι (“Άδελφοί Καραμαζώφ”)

Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΦΑΓΗΤΟΥ

**Πώς αναπτύσσετε το ίδιο θέμα από πνευματικές
προσωπικότητες**

Από τον Πλάτωνα Δρακούλη:

(Διατηρούμε τη γλώσσα του συγγραφέα)

Οι διαλογισμοί οίτινες σε απασχολούν καθ'ην ώραν τρώγεις, έχουν μεγίστην επιρροήν. Όταν λαμβάνεις την τροφήν σου, αφομοιοίς εις τον ευατόν σου πλην των υλικών στοιχείων και πνευματικά άτινα εκπορεύονται εκ της διανοητικής διαθέσεως εν η ευρίσκεσαι. Εάν ενώ τρώγεις διατελής εις ευερέθιστον διάθεσιν, ή εάν μελαγχολής, ή εάν φοβήσαι, δειλιάς, ή απελπίζεσαι, ή εάν διαλογίζεσαι αδικήματα καθ'ων έχεις παράπονα, ή εάν τρώγης εσπευσμένως και εν ανησυχία, καθιστάς αναποφεύκτως τα επιβλαβή ταύτα στοιχεία μέρος της συστάσεώς σου, δηλαδή τα αφομοιοίς βαθμηδόν και ούτω γίνονται χρόνια εις την ψυχήν σου. Η τροφή σου καθίσταται το μεταγωγικόν μέσον των ολεθρίων τούτων στοιχείων. Δεν σημαίνει ποσώς εάν η τροφή σου είναι υγιεινή και θρεπτική. Ενόσω την λαμβάνεις εν τιοιαύτη διαθέσει πνεύματος, θα μεταφέρει εις την σύστασίν σου την αντίστοιχον βλάβην.

Το εν γαλήνη τρώγειν και μετά διολογισμών ή συνδιαλέξεων τερπνών και ηρέμων, υγιών και αδρών, φέρει ανάλογον ρεύμα εις την σύστασίν σου. Τότε αφομοιοίς μετά της τροφής σου και τα στοιχεία της ψυχικής και διανοητικής υγείας. Ένεκα τούτου του επιστημονικού λόγου, πάσαι αι θρησκείαι παραγγέλουν ευχαριστίαν και προσευχήν προ του φαγητού. Η απαγγελία των ιερών φράσεων ενθαρρύνει την ηρεμίαν του νου και επομένως εξασφαλίζει αρμονικούς διαλογισμούς κατά την διάρκεια του φαγητού(...)

Καθ' ἡν ὥραν τρώγεις, ἡ ἑλξις των στοιχείων εἴτε του καλοῦ εἴτε του κακοῦ, εἶναι πολὺ δραστηριότερα ἢ ἐν ἄλλαις ὥραις (...) Κατὰ τὰς δεκτικὰς ταύτας στάσεις του πνεύματος καὶ του σώματος λαμβάνεις ευκολώτερον ἢ ἄλλοτε, εἴτε το καλόν, εἴτε το κακόν ἐν μορφῇ στοχασμοῦ(...) Οὐκ ὀλίγα στοιχεῖα ευεργετικῶν στοχασμῶν δύνανται νὰ ἐλθουν εἰς σε ὅταν τρώγῃς γαληνιαίως, ἡρέμα, εἰρηνικῶς καὶ αθορυβήτως. Οὐκ ὀλίγα στοιχεῖα ἐπιβλαβῶν στοχασμῶν δύνανται νὰ ἐλθουν εἰς σε ὅταν τρώγῃς ἐν βία, ἐριστικότητι, ἀνησυχία πνεύματος”.

Καὶ συνεχίζει: “Δεν εἶχε καλόν σημεῖον ὅταν τις λέγει ὅτι παν εἶδος φαγητοῦ εἶνε το αὐτό ἀρκεῖ νὰ τρέφῃ. Το πνεῦμα ἀπαιτεῖ πότε το ἐν καὶ πότε το ἄλλο ἐδεσμα καὶ ἄρωμα. Το πνεῦμα ἔχει τοὺς λόγους τοῦ ἵνα ἀπαιτῇ αὐτὴν τὴν ἐναλλαγὴν. Ὅταν τις ἀδιαφορῇ εἰς τοῦτο σημαίνει ὅτι ἔχει μόνον σῶμα. Σημαίνει ὅτι το πνεῦμα ἐχαυνώθη. Ὅσο πνευματικώτερος εἶναι τις, τόσο κριτικώτερον ἔχει τὸν ουρανίσκον. Ἐνθυμοῦ λοιπὸν ὅταν τρώγῃς, νὰ ἐξυπηρετῇς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πνεύματος¹.

Απὸ τὸν φιλόσοφο Ἰάμβλιχο:

“Κάθε πράγμα το ὁποῖο τρώγεται, γίνεται αἰτία κάποιας ἰδιαιτέρας διάθεσης. Γι’ αὐτό εἶναι γνώρισμα μεγάλης σοφίας το νὰ γνωρίζουμε καὶ νὰ κατανοοῦμε, ποια εἶδη τροφῆς καὶ σε ποιὲς πόσότητες πρέπει νὰ προσλαμβάνουμε. Ἡ ἐπιστήμη αὐτὴ ἀναπτύχθηκε ἀρχικὰ ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Παιῶνα καὶ ἀργότερα ἀπὸ τὸν Ἀσκληπιό καὶ τοὺς ὁπαδοὺς του².”

Υπάρχει δηλαδὴ μία σχέση ἀνάμεσα σ’ αὐτό που τρώει ὁ ἄνθρωπος, καὶ στὴν κατάστασι στὴν ὁποία θὰ βρεθεῖ στὴ συνέχεια. Οἱ τροφές ἄλλοτε μὲν συνδέουν τὸν ἄνθρωπο με τὴ Φύσιν, δηλαδὴ τοῦ παρέχουν ζωὴ, καὶ ἄλλοτε τοῦ ἀφαιροῦν ζωὴ.

Απὸ τὸν Ὀμραμ Αἰβανχόφ:

“Πόσοι ἄνθρωποι που ἔχουν χάσει τὴν ψυχικὴ τους γαλήνη, κάνοντας μὴ ταραγμένη ζωὴ, ἀναζητοῦν τὰ μέσα γιὰ νὰ ξαναβροῦν τὴν ἰσορροπία τοὺς! Καὶ ασκούνται στὸ γιόγκα, στὸ ζεν, στὸν υπερβατικὸ διαλογισμό, ἢ ἀκόμη πηγαίνουν νὰ μάθουν πῶς

να χαλαρώνουν. Όλα αυτά είναι καλά, αλλά για μένα υπάρχει μια άσκηση πιο εύκολη και πιο αποτελεσματική: να μάθουν οι άνθρωποι να τρώνε. Σας εκπλήσσει αυτό; Γιατί; Αντί να τρώτε όπως τύχει, μέσα στο θόρυβο, στη νευρική κατάσταση, βιαστικά, ακόμη και με τσακωμούς, δεν αξίζει καλύτερα να καταλάβετε ότι κάθε μέρα, δύο ή τρεις φορές την ημέρα, σας προσφέρεται η ευκαιρία να κάνετε μια άσκηση χαλάρωσης, συγκέντρωσης, εναρμόνισης όλων των κυττάρων σας;

Τη στιγμή που κάθεστε στο τραπέζι, αρχίστε με το να διώχνετε από το πνεύμα σας καθετί που μπορεί να σας εμποδίζει να φάτε μέσα σε ειρήνη και αρμονία. Κι αν δεν τα καταφέρνετε αμέσως, περιμένετε για να αρχίσετε το γεύμα τη στιγμή που θα έχετε κατορθώσει να ηρεμήσετε. Όταν τρώτε ενώ είστε ταραγμένοι, οργισμένοι ή δυσαρεστημένοι, επιτρέψτε να εισέλθει μέσα σας μια πυρετώδης κατάσταση, δυσαρμονικές δονήσεις που μεταδίδονται σε ό,τι κάνετε στη συνέχεια. Ακόμη και αν προσπαθείτε να δώσετε την εντύπωση ηρεμίας, αυτοκυριαρχίας, βγαίνει από μέσα σας κάτι το ταραγμένο, το τεταμένο και κάνετε λάθη, σπρώχνετε τους ανθρώπους ή τα πράγματα, λέτε λόγια αδέξια που σας κάνουν να χάνετε φιλίες και σας κλείνουν πόρτες... Ενώ αν τρώτε σε κατάσταση αρμονίας, λύνετε καλύτερα τα προβλήματα που σας παρουσιάζονται στη συνέχεια, και μάλιστα αν όλη την ημέρα είστε υποχρεωμένοι να τρέξετε δεξιά και αριστερά, ζιθανέστε μέσα σας μια ειρήνη που η δραστηριότητά σας δεν μπορεί να την καταστρέψει. Αρχίζοντας λοιπόν από την αρχή, από τα μικρά πράγματα, μπορεί κανείς να πάει πολύ μακριά.

Μή νομίζετε ότι η κούραση προέρχεται πάντοτε από την πολλή εργασία. Όχι, προέρχεται πολύ συχνά από μια σπατάλη δυνάμεων. Και ακριβώς, όταν καταπίνει κανείς την τροφή χωρίς να την έχει καλά μασησει, αλλά επίσης και χωρίς να την έχει αρκετά εμποτίσει με τις σκέψεις του και τα συναισθήματά του, είναι πιο δύσκολο να τη χωνέψει, και ο οργανισμός, που θα καταβάλλει πολύ κόπο για να την αφομοιώσει, δεν θα μπορεί να επωφεληθεί πλήρως.

Όταν τρώτε χωρίς να συνειδητοποιείτε τη σημασία αυτής της πράξης, ακόμη κι αν ο οργανισμός σας έχει δυναμώσει με την τρο-

φή, δεν δέχεται παρά τα πιο χοντρά, τα πιο υλικά μόρια, και αυτό δεν μπορεί να συγκριθεί με τις άλλες ενέργειες από τις οποίες θα μπορούσατε να επωφεληθείτε αν ξέρατε αληθινά να φάτε στη σωστή, συγκεντρωνόμενοι στην τροφή για να πάρετε από αυτή τα αιθερικά και λεπτά στοιχεία. Λοιπόν, κατά τη διάρκεια των γευμάτων συγκεντρωνθείτε πάνω στην τροφή προβάλλοντας επάνω σ'αυτήν ακτίνες αγάπης. Τότε, γίνεται ο διαχωρισμός μεταξύ ύλης και ενέργειας: η ύλη αποσυντίθεται, ενώ η ενέργεια σάς διαπερνά και μπορείτε να τη διαθέσετε.

Το ουσιώδες στη διατροφή, δεν είναι αυτά τα ίδια τα τρόφιμα, αλλά οι ενέργειες που αυτά τα τρόφιμα περιέχουν, η φυλακισμένη πεμπτουσία, γιατί μέσα σ'αυτή την πεμπτουσία υπάρχει η ζωή. Η ύλη της τροφής δεν είναι σαν ένα στήριγμα, και ακριβώς αυτή η πεμπτουσία η τόσο αιθέρια, η τόσο αγνή, δεν πρέπει να χρησιμεύει μόνο στο να τροφοδοτεί τα κατώτερα επίπεδα, το φυσικό σώμα, το αστρικό σώμα, το νοητικό σώμα, αλλά πρέπει να χρησιμεύει επίσης στο να τρέφει την ψυχή και το πνεύμα³”.

Ο Σπυρίδων Νάγος στο εξώφυλλο του βιβλίου του “Συνθή- και του βίου, περί τροφής”, Αθήνα, 1906, γράφει: “Πάσα ανα- μόρφωσις ἀρχεται ἀπὸ τοῦ στομάχου⁴”.

1. Παράρτημα του περιοδ. “Ερευνα”, Ιούλιος-Οκτώβριος 1907, κεφ. Η.Θ. Οξφόρδη. Νέα έκδ. “Ιδεαθέατρον”, Αθήνα, 2000

2. “γίνεσθαι δε παν το προσενεχθέν αίτιον τινος ιδίου διαθέσεως διό δή και μεγάλης σοφίας το κατανοήσαι τε και συνιδείν ποίοις τε και πόσοις δει χρήσθαι προς την τροφήν. είναι δε ταύτην την επιστήμην το μέν εξ'αρχής Απόλλωνός τε και Παιώνος, ύστερον δε των περί Ασκληπιόν”. (Περί του Πυθαγορείου βίου, 208-209)

3. “Για μια καινούργια ζωή. Χρυσοί κανόνες”, σελ 17-20

4. Νέα έκδοση “Ιδεοθέατρον”, Αθήνα 2000

Διδαχές του Γέροντα Πορφύριου (1906-1991)

“Να ξέρεις, παιδί μου, τίποτα δεν έγινε εική και ως έτυχε. Όλα έχουν το σκοπό τους. Και τίποτα δεν γίνεται χωρίς να υπάρχει αιτία... Γιαυτό θα πρέπει να μη στενοχωριέσαι για ότι σου γίνεται. Έτσι αγιαζόμαστε. Να! εσύ, στενοχωριέσαι με τα πρόσωπα του σπιτιού σου και βασανίζεσαι τότε με τη γυναίκα σου και τότε με τα παιδιά σου. Αυτά είναι όμως που σε κάνουν και ανεβαίνεις πνευματικά ψηλά. Αν δεν ήσαν αυτοί εσύ δεν θα προχωρούσες καθόλου. Σου τους έχει δώσει ο Θεός για σένα (...)

Είναι κακό να είναι κανείς πολύ ευαίσθητος σαν εσένα, γιατί με τη στενοχώρια δημιουργείς διάφορες σωματικές αρρώστιες”.

(Από το βιβλίο του Αν. Τσαβάρα, “Αναμνήσεις από τον Γέροντα Πορφύριο”, Αθήνα 1999,σελ. 159)

Η ΕΥΤΥΧΙΑ

Του Χαράλαμπου Μπάρακλη

Η ευτυχία είναι μία ευχάριστη και έντονη συναισθηματική κατάσταση, μία αγαλλίαση της ψυχής, που όλοι οι άνθρωποι επιδιώκουν να την αποκτήσουν, αλλά λίγοι το κατορθώνουν, γιατί δεν ακολουθούν το ορθό δρόμο.

Για το επίτευγμα αυτό θα πρέπει να συντρέχουν ορισμένοι βασικοί όροι. Πρώτα να έχει ο άνθρωπος υγεία, ο ίδιος και τα οικεία του πρόσωπα, και να βρίσκεται σε αρμονία μαζί τους. Ένας ορφικός ύμνος λέει: “Μακάρια Υγεία, που φέρεις την ευτυχία, μητέρα όλων ανεξαίρετως¹”. Κατόπιν να διαθέτει τα απαραίτητα υλικά μέσα για την συντήρησή του και την πνευματική του ανάπτυξη.

Ενώ πολλοί άνθρωποι έχουν τις προϋποθέσεις αυτές, δεν απολαμβάνουν την ευτυχία, γιατί οι ίδιοι την εμποδίζουν με τις ιδέες που έχουν και με τον τρόπο της ζωής τους. Οι αιτίες που δεν απολαμβάνει ο άνθρωπος την ευτυχία είναι:

α. Η παράβαση των φυσικών και ηθικών νόμων, που επιφέρουν δοκιμασίες. Μια σοφή λαϊκή ρήση λέει: “Ο καθένας θα βρει εκείνο που κάνει”.

β. Η ανθρώπινη κακία που δημιουργεί την φρικωδέστερη κόλαση στην ανθρωπότητα· επίσης, ο εγωισμός και η πλεονεξία.

γ. Η σωρεία των πεπλανημένων αντιλήψεων. Επιδιώκει ο άνθρωπος πράγματα που νομίζει ότι είναι καλά και τα οποία τον οδηγούν στη δυστυχία και την πνευματική του πτώση.

Ο ιστορικός και φιλόσοφος Πλούταρχος τονίζει ότι : “Την ευτυχία και την μακαριότητα, δεν φέρουν ούτε τα πολλά χρήματα, ούτε ο όγκος των υλικών πραγμάτων, ούτε η εξουσία, ούτε η ισχύς, αλλά η έλλειψη στενοχώριας, η πραότητα των παθών και η διάθεση της ψυχής όταν είναι σύμφωνη με τη φύση²”.

1. “Μάκαιρ Ὑγεία, φερόλβιε, μήτηρ πάντων” (Ὕμνος Ὑγείας, 2, Hermann).

2. “Το εὐδαιμον και μακάριον ου χρημάτων πλήθος, ουδέ πραγμάτων ὀγκος ουδ’ αρχαί τινες έχουσιν ουδέ δυνάμεις, ἀλλ’ αλυνπία και πραότης παθών και διάθεσις ψυχῆς το κατά φύσιν ορίζουσα” (Ηθικά, 37Α).

Ο Νίκος Καζαντζάκης θεωρεί σημαντική για την απόκτηση της ευτυχίας την εκπλήρωση του καθήκοντος. Στο έργο του Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά, λέει: “Αρχίζω να νομίζω πως τώρα μονάχα ξέρω τι θα πει ευτυχία. Τώρα μονάχα το καταλαβαίνω γιατί το ζω, το παμπάλαιο ρητό της Χρηστομάθειας: Ευτυχία θα πει να κάνεις το χρέος σου. Κι όσο πιο δύσκολο το χρέος, τόσο πιο μεγάλη η ευτυχία³..”

Ο Σωκράτης όταν ρωτήθηκε ποιοι είναι ευτυχείς απάντησε: “Αυτοί που έχουν και καλά αισθήματα και φρόνηση⁴”. Και ο Πλάτων συμπληρώνει: “Ο άντρας και η γυναίκα είναι ευτυχείς, όταν είναι καλοί και αγαθοί, το αντίθετο δυστυχείς είναι οι άδικοι και πονηροί⁵”.

Και ακόμα: “Ευτυχέστατος είναι εκείνος που δεν έχει κακία στην ψυχή του, γιατί αποδείχθηκε ότι αυτή είναι το μεγαλύτερο από τα κακά⁶”.

Ο Λέων Τολστόι ταυτίζει την ευτυχία με την αγάπη: “Για νάσαι ευτυχής αρκεί ν’αγαπάς, ν’αγαπάς με αυταπάρνηση, ν’αγαπάς τους πάντες και τα πάντα. Ν’απλώνεις σ’όλες τις μεριές τον αραχνοῦφαντο ιστό της αγάπης και να ρουφάς όσους πέφτουν μέσα του⁷”.

Σημαντικός παράγοντας για την απόκτηση της ευτυχίας είναι η φυσική ζωή, η οποία εξασφαλίζει την υγεία και την ευεξία του σώματος. Ακόμα η ελευθερία, σε όλες τις ενέργειες του ανθρώπου, είναι απαραίτητος όρος για την ευτυχία. Ζωή σκλάβια, αλυσοδεμένη από το περιβάλλον και τις προλήψεις σε κάποια τυφλή πίστη, σε κάποιο πρόσωπο, είναι κάτι ασυμβίβαστο με την ευτυχία. “Θεμέλιο της ευτυχίας είναι η ελευθερία⁸”, λέει ο Θουκυδίδης.

3. Αθήνα 1973, εκδ. Ελ. Καζαντζάκη, σελ. 346

4. “Σωκράτης ερωτηθείς τίνες ευδαίμονες είπεν: “οις και φρένες αγαθαί και λόγος πρόσεστιν” (Στοβαίου, Ανθολόγιο, ΡΓ, 19)

5. “Τον μεν γάρ καλόν κ’αγαθόν άνδρα και γυναίκα ευδαίμονα είναι, φημι, τον δε άδικον και πονηρόν, άθλιον”(Γοργίας, 470Ε).

6. “Ευδαιμονέστατος μεν άρα ο μή έχων κακίαν εν ψυχή, επειδή τούτο μέγιστον των κακών εφάνη” (Γοργίας, 478Ε).

7. Λέοντος Τολστόι, Οι Κοζάκοι, κεφ 28, Μετάφρ. Στ. Δαμιανίδη, εκδ. Οι φίλοι της ιστορίας, Αθήνα 1957.

8. “Το εύδαιμον το ελεύθερον” (Ιστορία, Β,43).

Αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι υποστήριξαν ότι την ευτυχία τη δίνει η γνώση των θείων αληθειών. Κατά τον πυθαγόρειο φιλόσοφο Μέτωπο, “αρχή, αιτία και κανόνας της ανθρωπίνης ευδαιμονίας, είναι η γνώση των θείων και εκείνων που έχουν πνευματική αξία”⁹. Την ίδια γνώμη είχε και ο επιφανής προσωκρατικός φιλόσοφος Εμπεδοκλής: “Ευτυχής είναι εκείνος, που έχει αποκτήσει πλούτο θείων γνώσεων”¹⁰.

Η ζωή του ανθρώπου, όταν έχει υγεία, διαθέτει τα απαραίτητα μέσα για μια λιτή διαβίωση και δεν μολύνεται από κακίες, εγωισμό και απληστία, δίνει μόνο χαρές και απολαύσεις. Ο φιλοσοφημένος άνθρωπος χαίρεται τη ζωή, ταυτίζεται με τη φύση και κατακλύζεται από αγάπη προς το Παν. Έχει απαλλαγεί από τους φόβους, από τα παντοειδή δεσμά και προσπαθεί να προσαρμόζεται με τα γεγονότα που του συμβαίνουν και τα οποία δεν εξαρτώνται από αυτόν¹¹. Αυτός ο άνθρωπος ζει την ευτυχία.

Ο συγγραφέας και φιλόσοφος **Αντώνιος Αδριανόπουλος** καθορίζει την ευτυχία με τα ακόλουθα λόγια:

“Το ν’αγκαλιάξης το Σύμπαν με την σκέψιν και το συναίσθημα και να αισθάνεσαι το θερμό αγκάλιασμά του, αυτό είναι ευτυχία.

Το να αισθάνεσαι την ομορφιά της φύσεως, την αγνότητά της, το φως της, να τα καταλαβαίνεις βαθειά, αυτό είναι ευτυχία.

Το να χαίρεσαι την ομορφιά του ήλιου, να απορροφάς με όλους σου τους πόρους το φως των ακτίνων του και να φωτίζης με αυτές την ψυχήν σου, αυτό είναι ευτυχία.

9. “Αρχή γάρ και αιτία και κανών εντι τας ανθρωπίνας ευδαιμοσύνας α των θείων και τιμιωτάτων επήγνωσις” (Ανθολόγιο Στοβαίου, Α,64).

10. “Ολβιος, ος θείων πραπίδων εκτήσατο πλούτον” (Απόσπ. 133, Diels-Kranz).

11. “Να είσαι ατάραχος για όσα συμβαίνουν από αιτία ανεξάρτητη από σένα” Μάρκου Αυρηλίου (Τα εις Εαυτόν, Θ,λα). “Αταραξία μεν περί των από της εκτός αιτίας συμβαινόντων”.

Το να βλέπεις την αρμονία που συνέχει το παν (...), να μπορής ν'απολαμβάνεις σαν μια υπέροχη συμφωνία τον ψιθυρισμό του δάσους, τον παφλασμό του κύματος, το σφύριγμα του ανέμου, και αυτή τη στιγμή να μην ζητάς τίποτε άλλο, αυτό είναι ευτυχία.

Το να αισθάνεσαι τη ζωή σου γεμάτη, ωσάν να τα έχεις όλα και να μη σου λείπη τίποτε, να μη ζητάς τίποτε, αυτό είναι ευτυχία.

Το να αισθάνεσαι τον εαυτό σου ελεύθερο, να μην εξαρτάσαι από πουθενά και από κανένα, να μπορείς να κινήσαι ελεύθερα χωρίς εμπόδια και φραγμούς, αυτό είναι ευτυχία.

Το να αισθάνεσαι την ύπαρξί σου μέσα εις την αιωνιότητα, να αισθάνεσαι την ηδονή που αισθάνεσαι μόνον με την αίσθησιν ότι ζης, όταν έχεις την βαθειά αίσθηση της ζωής, αυτό είναι ευτυχία.

Το να χαίρεσαι πάντοτε τη χαρά της παρούσης στιγμής, χωρίς σκέψεις, χωρίς μέριμνες, αυτό είναι ευτυχία.

Το να αισθάνεσαι ότι είσαι μία ύπαρξις θεϊκής καταγωγής με προοπτική απέραντης πνευματικής σταδιοδρομίας, αυτό είναι ευτυχία.

Το ν'απολαμβάνεις τη ζωή με όλες τις αισθήσεις σου, την ομορφιά της, τη θειότητά της, αυτό είναι ευτυχία.

Αρμονία προς την φύσιν, αρμονία προς το περιβάλλον, αρμονία εσωτερική μεταξύ σκέψεως και συναισθήματος, αυτό είναι ευτυχία".

Το τέλος της ζωής του μεγάλου λυρικού ποιητή Ερρίκου Χάϊνε (1797-1856)

Όταν, στις 16 Φλεβάρη του 1856, ένοιωσε πως το τέλος του πλησίαζε, ρώτησε το γιατρό του με αγωνία:

-Γιατρέ, είστε φίλος μου κι απαιτώ από σας μια τελευταία θυσία, πέστε μου όλη την αλήθεια: έφτασε το τέλος, δεν είν'έτσι;

Ο γιατρός δεν απάντησε.

-Σας ευχαριστώ, φιλε μου, είπε ο Χάϊνε. Πολύ συγκινημένος, ο γιατρός τον ρώτησε:

-Έχετε να μου κάνετε καμιά τελευταία παράκληση;

-Ναι. Η γυναίκα μου κοιμάται, μην την ξυπνάτε. Πάρτε απ'αυτό το τραπέζι τα λουλούδια που αγόρασε σήμερα το πρωί. Λατρεύω τα λουλούδια. Βάλτε τα πάνω στο στήθος μου.

-Ευχαριστώ,ευχαριστώ.

Κι αναπνέοντας το άρωμά τους, ψιθύρισε:

- Λουλούδια, λουλούδια... Τι ωραία που είναι η φύση!
Το απόγευμα της άλλης ημέρας, ψέλλισε πολλές φορές.

-Να γράψω, χαρτί, μολύβι...

Και λίγο αργότερα:

-Πεθαίνω.

Τον έθαψαν στο κοιμητήριο της Μονμάρτης, όπου αναπαύεται για πάντα

(“Νέα Εστία”, τόμος ΝΘ, 1956, σελ 485)

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Βαθιά χαράματα...

Ανέβηκα πάνω στο λόφο και γύρω τριγύρω βλέπω τον κάμπο οργωμένο.

Σκυμένοι οι χωριάτες στην αλετροχέρα ανοίξανε αυλάκια στη γης. Οι σβώλοι λαμποκοπούνε. Δεν έχει σπαρθή ο κάμπος ακόμα τούτην την εποχή.

Ανάμεσα απ'τα κλωνιά των δένδρων ξεχωρίζω τα σπίτια του χωριού. Τα βλέπω ασπρισμένα μικρά-μικρά μέσα σε κήπους φυτεμένους. Νομίζεις πως κάτι παιδάκια παίζοντας τα ξέχασαν κοντά στα δένδρα...

Τ'αγέρι αναταράζεται κάπου-κάπου, απ'τα φύλλα πέφτουν ένα σωρό δροσοστάλες. Κι'όπως λάμπουν οι δροσές στα φύλλα, σκέπτομαι: αυτή την ώρα πόσα όνειρα, πόσα όνειρα μακραίνουν στα βλέφαρα των καλών ανθρώπων!

Φουσκώνω τα στήθια μου, και είναι χαρά Θεού πάνω στο λόφο. Ροδίζει κατά την ανατολή.

Κάνω να περπατήσω. Μά σύγκαιρα νοιώθω να με περικυκλώνη ένα πυκνό-πυκνό σύγνεφο! Βρέθηκα μέσα του, και νόμισα πως ο ουρανός χαμήλωσε ως τη γης. Ετσι μου φάνηκε.

Λένε για τα παλιά χρόνια: Κι'ο Θεός αγαπούσε τους ανθρώπους, λοιπόν δεν ήθελε να βρίσκεται μακριά, τόσο πολύ μακριά. Είχε τον ουρανό κοντά στις γης.

Θα ήταν σαν τώρα.

Πόσο με συγκίνησε αυτό το πρωτόθωρο σύγνεφο!

Ήμουν μονός στο λόφο. Αν φώναζα, κανένας δε θα με άκουγε.

Φώναξα μ'όλη μου τη δύναμη:

-Θεέ, που κατέβηκες στη γης.... φτάνει η φωνή μου ως εσένα;

Μ'ακούς;

Κείνη τη στιγμή άρχισε να φωτίζεται η ομίχλη.

Από μέσα της άνοιξε ένας φωτεινός δρόμος που έφτασε ως μπροστά στα πόδια μου.

Φώναξα πάλι:

-Θεέ, που κατέβηκες στη γης... φτάνει η φωνή μου ως εσένα;
Φτάνει η φωνή μου ως εσένα;

Αντιχτυπούσαν τα λόγια στ'αυτιά μου, δεν πρόφταξαν να σβήσουν στην άπλα του κάμπου. Όμως μου φάνηκε πως άκουσα έναν ασημένιο ήχο, σα νάταν από ασημένια πέδιλα. Κι'η ομίχλη άρχισε να παίρνει γλυκιά θωριά, ασημένια θωριά. Σε λίγο στολισμένος με χρυσά στεφάνια, πρόβαλε μπροστά μου ο ήλιος!

-Ας είσαι δοξασμένος, φώναξα. Όλοι άς τραγουδάν την ομορφιά σου!

Και τα στήθια μου πράϋναν...

Μηνάς Μπανιώτης ("Νέα Εστία", 1934, σελ. 687)

Σ' αυτόν τον κόσμο ούλα τα πράγματα είναι μικρά κι ο χρόνος τα μεγαλώνει· και μόνο ο πόνος είναι μεγάλος, μα ο χρόνος τονε μικραίνει.

(Παροιμία της Κορήτης)

ΕΝΑ ΠΙΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΘΕΜΑ ΑΞΙΟ ΠΡΟΣΟΧΗΣ

ΟΙ ΚΑΛΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΚΟΙ ΛΟΓΙΣΜΟΙ

Λόγοι του ονομαστού αγιορείτη Γέροντα Παΐσιου (1924-1994)

Μου είπαν μερικοί ότι σκανδαλίζονται, γιατί βλέπουν πολλά στραβά στην Εκκλησία, και εγώ τους είπα:

Αν ρωτήσεις μια μύγα: “Έχει λουλούδια εδώ στην περιοχή;” θα πεί: “δεν ξέρω, εκεί κάτω στον λάκκο έχει κονσερβοκούτια, κοπριές, ακαθαρσίες”, και θα σου αραδιάσει όλες τις βρωμιές στις οποίες πήγε. Αν όμως ρωτήσεις μια μέλισσα: “είδες καμιά ακαθαρσία εδώ στην περιοχή;” θα σου πεί: “ακαθαρσία; όχι, δεν είδα πουθενά, εδώ ο τόπος είναι γεμάτος από ευωδιαστά λουλούδια” και θα σου αναφέρει ένα σωρό λουλούδια του κήπου, του αγρού κλπ. Βλέπεις, η μύγα ξέρει μόνον πού υπάρχουν σκουπίδια, ενώ η μέλισσα ξέρει πως εκεί πέρα είναι ένας κρίνος, πιο κεί ένα ζουμπούλι...

Όπως έχω καταλάβει, άλλοι άνθρωποι μοιάζουν με την μέλισσα και άλλοι με την μύγα. Αυτοί που μοιάζουν με την μύγα ψάχνουν σε κάθε περίπτωση να βρουν τι κακό υπάρχει και ασχολούνται με αυτό· δεν βλέπουν πουθενά κανένα καλό. Αυτοί που μοιάζουν με την μέλισσα βρίσκονται παντού ό,τι καλό υπάρχει. Ο βλαμένος άνθρωπος βλαμένα σκέφτεται, όλα τα παίρνει αριστερά (άσχημα), όλα τα βλέπει ανάποδα. Ενώ, όποιος έχει καλούς λογισμούς, ό,τι και να δει, ό,τι και να του πεί, θα βάλει καλό λογισμό.

Από την ποιότητα των λογισμών ενός ανθρώπου φαίνεται η πνευματική του κατάσταση. Οι άνθρωποι κρίνουν τα πράγματα ανάλογα με το περιεχόμενο που έχουν μέσα τους (...)

Ο άνθρωπος όταν τα βλέπει όλα με καλούς λογισμούς, εξαγνίζεται και χαριτώνεται από τον Θεό. Με τους αριστερούς (κακούς) λογισμούς κατακρίνει και αδικεί τους άλλους, εμποδίζει την θεία Χάρη να έρθει και έρχεται μετά ο διάβολος και τον αλωνίζει(...) **Όλη η βάση είναι ο κακός λογισμός. Αυτό είναι που ανεβάζει τον άνθρωπο, τον αλλοιώνει προς το καλό(...)** Το Αγιο Πνεύμα, όταν δει την καρδιά μας αγνή, έρχεται και κατοικεί μέσα μας, γιατί αγαπάει την αγνότητα.

Τα πάθη είναι βαθιά ριζωμένα μέσα μας, αλλά ο ευσεβής, ο καλός λογισμός, μας βοηθάει να μην υποδουλωνώμαστε σ' αυτά. Όταν ο άνθρωπος φέρνει όλο καλούς λογισμούς και σταθεροποιήσει μια καλή κατάσταση, τα πάθη παύουν να ενεργούν, οπότε είναι σαν να μην υπάρχουν. Δηλαδή ο ευσεβής λογισμός δεν ξεριζώνει τα πάθη, αλλά τα πολεμάει και μπορεί να τα καταβάλει(...)

Όλη η πνευματική ζωή στον λογισμό βασίζεται. Η πρόοδος στην πνευματική ζωή από τον λογισμό εξαρτάται.

-Γέροντα, οι καλοί λογισμοί έρχονται μόνοι τους ή πρέπει να τους καλλιεργώ;

-Πρέπει να τους καλλιεργείς. Να παρακολουθείς τον εαυτό σου, να τον ελέγχεις και να προσπαθείς, όταν ο δαίμων σου φέρει κακούς λογισμούς, να τους διώχνεις και να τους αντικαθιστάς με καλούς λογισμούς. Όταν αγωνίζεσαι έτσι, θα καλλιεργηθεί η διάθεσή σου και θα γίνει καλή(...)

Όταν (ο άνθρωπος) αρχίσει να κάνει εσωτερική εργασία, παρακολουθεί τον εαυτό του, προσπαθεί να διώχνει τους κακούς λογισμούς και να καλλιεργεί τους καλούς. Συνεχίζοντας αυτήν την προσπάθεια, φθάνει μετά από ένα χρονικό διάστημα να έχει μόνο καλούς λογισμούς. Από το διάστημα που είχε τους κακούς λογισμούς στον κόσμο, θα εξαρτηθεί και το διάστημα που θα χρειασθεί για να φύγουν.

Στη συνέχεια, σιγά-σιγά σταματούν και οι καλοί λογισμοί και φθάνει σε ένα άδειασμα. Τότε περνά μια περίοδος που δεν έχει ούτε καλούς, ούτε κακούς λογισμούς. Αυτή η φάση φέρνει και κάποια ανησυχία στην ψυχή και ο άνθρωπος αρχίζει να αναρωτιέται:

“Τί συμβαίνει; Τί γίνεται τώρα; Είχα κακούς λογισμούς, έφυγαν, ήρθαν καλοί. Τώρα δεν έχω ούτε κακούς ούτε καλούς”. Μετά από αυτό το άδειασμα γεμίζει ο νους με την θεία Χάρη και έρχεται ο θείος φωτισμός.

-Γέροντα, πώς έρχεται η κάθαρση του νου και της καρδιάς;

-Σας έχω πεί ότι, για να εξαγισθούν ο νους και η καρδιά, δεν πρέπει ο άνθρωπος να δέχεται τους πονηρούς λογισμούς που του φέρνει ο διάβολος, ούτε ο ίδιος να σκέπτεται πονηρά. Να προσπαθεί να βάζει πάντα καλό λογισμό, να μη σκανδαλίζεται εύκολα και να βλέπει με επιείκεια και αγάπη τα σφάλματα των άλλων. Όταν πληθαίνουν οι καλοί λογισμοί, ο άνθρωπος εξαγνίζεται ψυχικά, κινείται με ευλάβεια, ειρηνεύει, και η ζωή του είναι Παράδεισος. Διαφορετικά, τα βλέπει όλα με καχυποψία και γίνεται η ζωή του κόλαση. Μόνος του κάνει τη ζωή του κόλαση(...)

Ο Θεός θέλει να έχουμε “καρδιάν καθαράν” (Ψαλμ. 50,12) και η καρδιά μας είναι καθαρή, όταν δεν επιτρέπουμε να περνάει από τον νου μας κακός λογισμός για τους άλλους.

(Από το βιβλίο: “Γέροντος Παΐσιου Αγιορείτου, Λόγοι, Γ, Πνευματικός αγώνας, εκδ. Ιερών Ησυχαστηρίων “Ευαγγελιστής Ιωάννης, ο Θεολόγος”, Σουρωτή Θεσσαλονίκης, σελ. 19-62).

Η δουλειά είναι προσευχή

Λαϊκή σοφία

Ο μεγαλύτερος λυρικός ποιητής της αρχαίας Ελλάδας, ο Πίνδαρος, έλεγε:

“Η εργασία προ πάντων είναι φώς για τη ζωή”.

Ο αρχαίος μυθοποιός **Αίσωπος** προσθέτει:

“Η κούραση είναι θησαυρός για τους ανθρώπους”.

Και ο **Διονύσιος Σολωμός** σ’ένα πεζό του κείμενο γράφει:

“Η κούραση είν’ ο πιστότερος σύντροφος καθενός σ’αυτή τη γή”.

Ο διάσημος Ινδός ποιητής **Ραμπιτράναθ Ταγκόρ** (1861-1941), λέει στα “Λυρικά αφιερώματα”:

“Λύτρωση; Πού εννοείς να βρεις τη λύτρωση; Μήπως ο ίδιος ο Θεός μας μ’ευχαρίστηση δε δέθηκε με της Δημιουργίας τα δεσμά, δε δέθηκε μαζί μας για πάντα;

Παράτησε τις βαθιές σου προσευχές κι’άφησε κατά μέρος τα λουλούδια και τους λιβανωτούς(...) Πήγαινε κι’αντάμωσέ Τον, και στάσου κοντά Του με την εργασία, και με τον ιδρώτα στο μέτωπό σου”.

Όλα τα ανωτέρω συνοψίζονται σ’αυτό που είπε ο μεγάλος ρήτορας της αρχαιότητας Ισοκράτης:

“Να προσπαθείς το μεν σώμα σου ν’αγαπά την εργατικότητα, η δε ψυχή σου την έρευνα της αλήθειας”.

Στο πνεύμα των ανωτέρω σοφών ρήσεων είναι και το κατωτέρω διήγημα του λογοτέχνη **Αργύρη Εφταλιώτη** (1849-1924)

Ο ΓΕΡΟ ΘΑΝΟΣ

Ήτανε γέρος, ναι· μα η καρδιά του δεν ήξερε γερατειά. Δούλευε σαν παλικάρι, συλλογιζότανε σάν άντρας, αγαπούσε σα μίαν. Την αγάπη την έθρεφε όλη του τη ζωή. Νέος όντας λάτρευε τη χαδεμένη του την Μάρω, τη Μάρω που πρόφταξε να του χαρίσει μια μονάκριβη κόρη. Σαν ακολουθούσε το λείψανό της ήταν ασπρισμένα τα μαλλιά του από τη μια μεριά. Μια τρομερή νυχτιά τού τις λεύκανε τις τρίχες εκείνες. Η νυχτιά που γεννούσε η Μάρω τη Φρόσω, που ο Θάναος μπήκε κι είδε άξαφνα ένα λιμπιστό κοριτσάκι στο πλάγι της νεκρής μάνας του. Όταν έγιν’άντρας ο Θάναος

αγαπούσε τη Φρόσω, τη μονάκριβη κόρη του. Για κείνη ζούσε, και για κείνη δούλευε στο μικρό περιβόλι.

Αν δεν ήτανε για κείνη, πού μπορούσε να βασιτάξει τη στέρηση της αγαπημένης του Μάρως!

Τα χρόνια πρέπει τον πόνο ή να τονε γιατρέψουν, ή να τον πνίξουν μέσα στον τάφο, μα σωματικός είναι, ψυχικός είναι.

Της Φρόσως τα δεκάξη εκείνα χρόνια, που τάβλεπες κι ανθούσανε στο παρθενικό πρόσωπό της, τονε γιάτρεψαν τον πόνο του Θάνου. Μόνο που τον κεντούσε ακόμα κάτι βαθιά βαθιά μέσα του, σαν την κοιτάζε κατάματα κάποτε. Της έμοιαζε της μακαρίτισσας η μικρή. Τον είχε ξεχασμένον κι αυτόν τον κρυφό καιμό σαν την πάντρενε· έκλαιγε, μα ήταν από τη χαρά του. Αχ, και να την έπαιρν'ο Χάρος και τούτη τη δεύτερή του αγάτη! Δεν ήταν ο Χάρος τώρα, ήταν ο Δαίμονας! Ότι έκαμ'εγγόνι ο Θάνος, ότι φύτευσε τρίτο βλαστάρι μες την καρδιά του, την ξελόγιασαν την όμορφη Φρόσω, τον τρέλναναν τον απελπισμένο τον άντρα της, κι έμεινε ο γέρος ολομόναχος στο μικρό σπιτικό του με τη μικρούλα τη Μάρω του!

Ήταν κάτασπρα τώρα πια τα μαλλιά του. Έτρεμαν τα χεῖλη του τώρα, και την καρδιά του τηνε ματώναν δύο μεγάλες πληγές. Της Φρόσως η πληγή την ξανάνοιξε και την άλλη, της πρώτης αγάτης του. Αν είχε τύχη να ζεί η φρόνιμη Μάρω του, δεν θε νάτεφε το τρομερό αυτό απροπελέκι στο σπιτικό. Ήρχονταν ώρες που δεν μπορούσε πια να βασιτάξει. Έπαιρνε στα γόνατα τη μικρούλα, την κοιτάζε σαν του χαμογελούσε και πολεμούσε να πιάσει τα γένηια του, και δεν μπορούσε πια να βασιτάξει. Πήγαινε να ραγίσει πια η καρδιά του. Την άφηνε καταγής τη μικρούλα, κι έβγαине πάλι στο περιβόλι, κι έσκαβε, έσκαβε, έσκαβε. Τον περέχυνε ο ιδρος το γέρο-Θάνο. Ανατνοή πια δεν είχε. Έμπαινε μέσα κατακοιμμένος, αφανισμένος. Έτρωγε με πολλή όρεξη, κι ύστερα κοιμότανε σα μολύβι.

-Πούθε να του έρχεται τόση όρεξη και τόσος ύπνος, έλεγαν κάποτες οι γειτόνοι. Ο Θεός πρέπει να του τα δίνει αυτά τα καλά, για χάρη της μικρούλας της Μάρως του.

Ναι. Ήτανε ο Θεός που τονε λένε δουλειά⁶.

1. "Έργον προ πάντων βιώτω φάος" (Ολυμπιονίκαι, Χ,26).

2. "Ο κάματος θησαυρός έστι τοις ανθρώποις" (Μύθοι, 42).

3. Δ. Σολωμού, Άπαντα, Οργαν. Εκδ. Σχολ. Βιβλ., Αθήνα 1977, σελ. 526.

4. Μετάφρ. Κ. Τρικυγλίδη, εκδ. Ελευθερουδάκης, Αθήνα 1921, σ.16.

5. "Πειρώ τω μεν σώματι είναι φιλόπονος, τη δε ψυχή φιλόσοφος" (Προς Δημόνικον, 40).

6. Εφταλιώτης, Άπαντα, τόμος 1ος, εκδ. Πηγάς, Αθήνα 1952, σ.170.

“Και τώρα πότε θα πεθάνω γιατρέ;”

Ο ηρωϊσμός ενός μικρού

Ένας Αμερικανός ιατρός, ο δρ. Μάϊρον Μόρρις, αφηγείται το εξής συγκλονιστικό περιστατικό:

Ο μικρός Τζόννυ, οκτώ ετών, ήταν πολύ σοβαρός όταν τον κάλεσα εις το γραφείο μου και του εξήγησα ότι μόνο αυτός θα ήτο δυνατόν να σώσει την αδελφή του. Η Μαίρη, ένα κοριτσάκι 6 χρονών, ήτο ετοιμοθάνατη από μία ασθένεια εκ της οποίας είχε σωθεί προηγουμένως ως εκ θαύματος ο Τζόννυ. Τώρα μοναδική σωτηρία της Μαίρης ήταν μία μετάγγσις αίματος από κάποιον που είχε νικήσει την ασθένεια από την οποία εκινδύνευε η Μαίρη. Εφ'όσον λοιπόν τα δύο παιδιά είχαν το ίδιο αίμα, ο ιδεωδέστερος αιμοδότης δια την Μαίρη ήτο ο Τζόννυ.

-Λοιπόν Τζόννυ, τι λές; Θα δώσεις το αίμα σου για την Μαίρη;

Προς στιγμήν ο Τζόννυ εφάνη διστακτικός. Το κάτω χείλος του έτρεμε. Το θέαμα αυτό δεν μου ήτο πρωτοφανές. Και άλλοι πολύ μεγαλύτεροι από τον Τζόννυ κατελαμβάνοντο από τρόπον με την ιδέαν ότι θα έδιδαν το αίμα των. Δι'αυτόν τον λόγο επέμενα. Εις μίαν στιγμήν όμως ο μικρός Τζόννυ γυρίζει και μου λέει μειδιών.

-Μάλιστα, δρ. Μόρρις. Θα δώσω το αίμα μου για την αδελφή μου.

Αμέσως έδωσα εντολή να ετοιμασθεί το χειρουργείο. Η Μαίρη μετεφέρθη με το φορείο. Το πρόσωπό της ήτο ωχρόν. Κατόπιν ήλθεν ο Τζόννυ ροδοκόκκινος. Κανένας από τα δύο παιδιά δεν είπεν λέξιν.

Ενώ το αίμα του Τζόννυ μετεβιβάζετο εις τας φλέβας της Μαίρης, το δέρμα της ανέκτα ζωή. Η μετάγγσις έγινε εν μέσω άκρας σιωπής, και τότε ο Τζόννυ μου λέγει:

-Και τώρα γιατρέ μου, πότε θα πεθάνω;

Η ερώτησις αυτή του μικρού Τζόννυ με έκαμε να εξηγήσω τον δισταγμό που έδειξε κατ'αρχάς, όταν τον έκάλεσα εις το γραφείο μου. Ενόμιζε ότι δίδων το αίμα του εις την αδελφή του έδιδε την ζωή του. Και όμως ο μικρός Τζόννυ πήρε την μεγάλη απόφασίν του εντός ελαχίστων δευτερολέπτων.

(“Ο Ήλιος”, εγκυκλοπαιδική επιθεώρηση, 14/11/1953, σελ. 196)

Η ώρα της ανατολής

Της συγγραφέως Αθηνάς Ταρσούλη (1884-1975)

(...)

Σε λίγο τα πρώτα χρυσάφια της ανατολής ακουμπάνε τις κίτρινες πλάκες τους στα νερά. Πολλά μάτια καρφώνονται στο φωτεινό θάμα, σα νάθελαν να πάρουν ως τα έγκατά τους ένα μόριο από τη λάμψη του (...)

Ένα μωρό που αγουροξύπνησε και ξεφωνίζει κλαψιάρικα, σωπαίνει ξαφνικά έτσι που η φτωχομάνα του, δείχνοντας του το φλογισμένο γλόμπο, του λέει με μια διαπεραστική φωνή: Ο μπαμπάς, παδάκι μου, τήρα ο μπαμπάκας σου!

Αλήθεια ο Μπαμπάς όλων μας απ'άκρη σ'άκρη. Θυμάμαι τους στίχους του Μάνου από τον ύμνο του στον Ήλιο:

Χαίρε, Θεέ, αφέντη, βασιλιά,

Ήλιε Πατέρα....

(“Νέα Εστία” τόμος Η, 1930 σελ. 690)

Αβρότητες...

Θα το θυμάμαι πάντα αυτό το περιστατικό. Καθώς ο Γεώργιος Βλάχος κατέβαινε εκείνο το πρωί από τα γραφεία της εφημερίδας του, η καθαρίστρια που έκανε τότε στη σκάλα την καθημερινή της δουλειά, παραμέρισε λίγο για να περάσει ο “διευθυντής”.

Μα εκείνος αμέσως, αβρός όπως πάντα, έβγαλε από το πέτο του το κόκκινο σα μικρή καρδιά γαρίφαλό του και της το πρόσφερε.

-Δεχθήτε το ,αγαπητή μου της είπε. Σας πρέπει...

Η μεσόκοπη γυναίκα σκούπισε ευθύς τα χέρια της και σαστισμένη πήρε ικανοποιημένη το άνθος.

(“Ν.Εστία”, 1952, σελ. 68)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2001

Είσοδος Ελευθέρη Ώρα 8μμ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

- 2 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Μιχ. Γρηγορίου: Ο άνθρωπος και τα σώματά του (μέρος 1ον).
- 4 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Γ.Σιβρής: Οι δύο δρόμοι.
- 5 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Α. Κωστοβασίλη: Θεοσοφία (μέρος 1ον).
- 9 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Ηρώ Ζάραγκα: Ο Προμηθεύς του μύθου και η Αισχύλειος τραγωδία.
- 11 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ, Χ. Καμαριωτάκης: Η ΑΛΗΘΕΙΑ και ο δρόμος που οδηγεί εις αυτήν.
- 12 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Ηρώ Ζάραγκα: Το αυτόχthon και γηγενές εις τους ιερούς μύθους της Ακροπόλεως Αθηνών (μέρος 1ον).
- 16 Τρίτη ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗ ΣΤΟΑ “ΗΛΙΟΣ”
- 18 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Ομιλία με θέμα: Περί Ναϊτών ιπποτών.
- 19 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Ηρώ Ζάραγκα: Τα αρρηφόρια, προάγγελος των Παναθηναίων.
- 23 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Μιχ. Γρηγορίου: Ο άνθρωπος και τα σώματά του (μέρος 2ον).
- 25 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ, Κρ. Ιωαννίδου: Η ιατρική στην αρχαία Ελλάδα. (μέρος 1ον).
- 26 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Χρ. Αυγερινού-Λούμελ: Η Θιβητιανή ιατρική,
- 30 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Χρ. Αυγερινού-Λούμελ: Η Αύρα.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

- 1 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Γ.Σιβρής: Ο Κρισναμούρτι περί της αρχαίας Ελλάδος. (κοινή συνεδρίαση όλων των στοών)
2. Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Α. Κωστοβασίλη: Θεοσοφία (μέρος 2ον).
- 6 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Ηρώ Ζάραγκα: Η Θεοφάνεια στα αρχαία κείμενα.
- 8 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ, Κρ. Ιωαννίδου: Η ιατρική στην αρχαία Ελλάδα.

9. Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Η ψυχή του κόσμου.
 13 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Μιχ. Γρηγορίου: Ο άνθρωπος και τα σώματά του (μέρος 3ον).
 15 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Αικ. Κότση: Μαντικά και Μυητικά μηνύματα του ΤΑΡΩ.
 20 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Χρ. Αυγερινού-Λούμελ: Πνευματισμός - Μέντιουμ. Ποια η θέση της Θ.Ε. (μέρος 1ον).
 22 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ, Χ. Καμαριωτάκης: Στοιχεία της αποκρύφου ιατρικής (μέρος 1ον).
 23 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Βασ. Καρχαντζός: Η μεταφυσική δομή του ανθρωπίνου σώματος.
 27 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Ηρώ Ζάραγκα: Κάβειρος-Καρύβαντες-Κουρήτες.
 29 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Μάγια - Φαινομενικότητες.
 30 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Ελένη Κατσάκη: Κρισναμούρτι.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

- 4 Τρίτη ΗΛΙΟΣ Μιχ. Γρηγορίου: Αρώματα και θυμιάματα.
 6.Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ, Κρ. Ιωαννίδου: Το νεκρομαντείο του Αχέροντα.
 7 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Κων. Γρηγοριάδης: Η ανάπτυξη του ανθρώπου.
 11 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Χρ. Αυγερινού-Λούμελ: Πνευματισμός-Μέντιουμ. Ποιά η θέση της Θ.Ε. (μέρος 2ον)
 13 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Γ.Σιβρής: Το θείο σχέδιο της εξέλιξης.
 14 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Θ.Κατσιφής: Γκουρτζιέφ.
 18 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Μιχ. Γρηγορίου: Χειμερινό Ηλιοστάσιο.
 20 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ, Χ. Καμαριωτάκης: Στοιχεία της αποκρύφου ιατρικής (μέρος 2ον).
 21 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Αν. Μιχαλάκης: Για την Ιλιάδα.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «ΙΛΙΣΟΥ»
Βουκουρεστίου 25, α' όρο-
φος Κωδ. 106 71, είναι ανοι-
κτά κάθε ημέρα από 10.30 -
1, εκτός Σαββάτου και Κυ-
ριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ-ΔΩΡΕΕΣ

Παρακαλούμε όπως απο-
στέλλετε με ταχυδρομική
επιταγή προς: Περιοδικό

« Ι Λ Ι Σ Ο Σ »

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25,

106,71 Αθήνα.

Επίσης αποστέλλετε με τρα-
πεζική επιταγή μόνο εις:

Θεοσοφική Εταιρεία, Βου-
κουρεσίου 25, 106 71, Αθήνα

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Ζάκυνθος: Παν. Βλαχόπουλος
Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Ηράκλειο: Μ. Λασηθιωτάκη
Ιωάννινα: Ελευθ. Τζομάκας
Κέρκυρα: Κάρολος Αγιούς
Λαμία: Γ. Μουτάφης
Λάρισα: Ισ. Φελλούς
Ναύπλιο: Χαρ. Μπάρακλης
Πάτρα: Αθ. Κοντοσάκης
Ρόδος: Αντ. Βεργωτής
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Δημ. Δημαρέλος
Χανιά: Εμμ. Νοδαράκης
Κύπρος:
Αθαν. Παπαδόπουλος
Γρ. Αυξεντίου 29
Μέγαρο Δίπα 456
Τ.Τ. 6021, Λάρνακα
Τηλ. 0465-4511 (Οικίας)

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ Ή ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΕΛΙΑ ΜΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ
(χωρίς έξοδα αποστολής για παραγγελίες αξίας άνω των 10.000 δρχ.)

- Μετενσάρκωση (Παπύς)	3.000
- Η Ζωή μετά τον Θάνατο (Αννυ Μπέζαντ)	2.300
- Σύγχρονες Επιστολές των Διδασκάλων Α' (Ροζέρ ντε Πεν)	3.000
- Σύγχρονες Επιστολές των Διδασκάλων Β' (Ροζέρ ντε Πεν)	3.500
- Σύγχρονες Επιστολές των Διδασκάλων Γ' (Ροζέρ ντε Πεν)	4.500
- Ανώνυμη Αδελφότητα (Στέργου Χρούση)	2.500
- Διδασκαλίες Δρυίδων (Υβ Μπερτού)	2.400
- Η Μυστική Ιστορία του Τεκτονισμού (Κ. Λεντμπίτερ)	3.900
- Το Βιβλίο του Τέκτονος Μαθητού (Όσβαλντ Βιρτ)	4.200
- Το Βιβλίο του Τέκτονος Εταίρου (Όσβαλντ Βιρτ)	3.700
- Το Βιβλίο του Τέκτονος Διδασκάλου (Όσβαλντ Βιρτ)	5.200
- Τεκτονικό Μουσείο (Νο 16) (Πέτρου Γράβιγγερ)	4.200
- Το Μέγα Απόρρητο Α' (Η Βασιλική Τέχνη) (Ελιφάς Λεβί)	2.200
- Το Μέγα Απόρρητο Β' (Τα Μυστήρια των Ιεροφαντών) (Ε. Λεβί) ..	3.300
- Το Βιβλίο των Σοφών (Ελιφάς Λεβί)	2.500
- Η Απόκρυφος Εξέλιξις της Ανθρωπότητας (Κ. Ζιναραζαντάζα) .	5.000
- Οι Διδάσκαλοι και η Ατράπος (Κ. Λεντμπίτερ)	7.000
- Πραγματεία επί των Αποκρύφων Επιστημών (Παπύς)	5.500
- Το πρόβλημα του Κακού στο Αστρικό Πεδίο Α' (Σ. ντε Γκουαίτά) ..	6.800
- Πως θα καταπολεμήσουμε την Βασκανία και τις Αρνητικές Δυνάμεις (Παπύς)	1.400
- Ο Παράκελσος και η ουσία της Διδασκαλίας του (Φρ. Χάρτμανν) ...	4.500
- Μύστης κατά την τάξη Μελχισεδέκ (Στέργου Χρούση)	3.600
- Αναζητώντας τους Ροδόσταυρους (Φραντς Χάρτμανν)	2.500
- Αυτοκυριαρχία και Πεπρωμένο με τους Κύκλους της ζωής (Χ. Σ. Λιούις) .	3.500
- Η Μυστικιστική ζωή του Ιησού (Χ. Σ. Λιούις)	3.800
- Προσευχές από όλο τον κόσμο (Μάνυ Τσίλαρ)	2.000
- ECCE HOMO (Λουί Κλωντ ντε Σαιν Μαρτέν)	2.000
- Ο Εσωτερικός χαρακτήρας των Ευαγγελίων (Ε. Π. Μπλαβάτσκι) ...	1.800
- Ο Θρύλος του Τέταρτου Μάγου (Χένρυ Βαν Ντάικ)	1.000
- Τσάκρα, Οι Πύλες της Ψυχής προς τους Αόρατους Κόσμους Έκδοση Εμπλουτισμένη σε σχέση με το πρωτότυπο (Κ. Λεντμπίτερ) ..	3.800
- Εσωτερικός Βουδδισμός (Α. Σίννετ)	3.000
- Μέγα Ελληνο-Αγγλικό Λεξικό (Τζον Πίκερινγκ)	16.500
- Αφίσα "Ροδοσταυρικός Πίνακας του Ερμητισμού και της Αλχημείας" (Ιωάννου Πανσόφου 1626) (Αφίσα 50 x 57 cm με συσκευασία)	2.800
Ονοματεπώνυμο	Τηλέφωνο
Οδός	Αρ. Πόλη
	T.K.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

Ταχ. Διεύθυνση: Τ.Θ. 51134, 145 10 Κηφισιά Τηλ.: 01-86 63 591 Fax: 01-62 50 513

<http://tetraktys.ejb.net> e-mail: tetrakty@otenet.gr

ΤΣΑΚΡΑ, ΟΙ ΠΥΛΕΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΟΡΑΤΟΥΣ ΚΟΣΜΟΥΣ.

C. W. LEADBEATER

ΕΚΔΟΣΗ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ
ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ

Τα ψυχικά κέντρα ή Τσάκρα (chakras) είναι οι δίαυλοι της ψυχής προς τους ανώτερους κόσμους, είναι οι «πύλες» με τις οποίες είναι εφοδιασμένο το ανθρώπινο ον ώστε να επικοινωνεί με το αόρατο.

Η ερμηνεία των χρωμάτων της Αύρας • Τα χρώματα των Τσάκρα, όπως εμφανίζονται στο Αιθερικό επίπεδο • Η έγχρωμη απεικόνιση του Αστρικού και του Νοητικού σώματος • Η έγχρωμη απεικόνιση των συνειδησιακών καταστάσεων Θυμού, Απελπισίας, Αφοσιώσεως και Θρησκευτικής Εκστάσεως, έτσι όπως προβάλλονται από το Αστρικό σώμα • Τα Ρεύματα των Δυνάμεων και οι έγχρωμες απεικονίσεις τους • Το Οφιοειδές Πυρ (Η Κουνταλίни) • Ζωτικότητα και Μαγνητισμός • Οι Ψυχικές Δυνάμεις • Οι Αστρικές Αισθήσεις • Το Αιθερικό σώμα • Τα Συμβολικά σχήματα των Τσάκρα • Αποτελέσματα του Διαλογισμού πάνω στα Τσάκρα • Αφύπνιση και Άνοδος της Κουνταλίни • Οι κίνδυνοι της πρόωρης Αφύπνισης •

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Θ. 51 134, 145 10 Κηφισιά

Τηλέφωνο: (01)-86.63.591 Fax: (01)-62.50.513

<http://tetraktys.cjb.net> e-mail: tetrakty@otenet.gr